

IGÉRVÉNYEK

Tiszai Bécsi sorsjegyekre, huzás szeptember 15-én, Főnyeremény frt 100.000 frt...

Magyar állami sorsjegy a IX. jótékony sorsjátékáról. Főnyeremény 70.000 frt.

Figyelemre méltó! Eskór (Epilepsie), göres- és idegbetegségek, és mindazok, kik a bajok iránt érdeklődnek...

A. H. BOLDT-féle Növényi vértisztító labdacok. A vér tisztátalanságának első jelei, a rossz nedvek gyümölcsei lanya emésztésnél...



Kiosztási feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 6 egész évre 12 frt... Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 6 frt...

38-ik szám 1881. BUDAPEST, SEPTEMBER 18. XXVIII. évfolyam.

KISFALUDY KÁROLY MELLSZOBRA KIS GYÖRGYTŐL.

MELLSZOBOR, melynek mintája előttünk áll, a magyar tud. akadémia rendes ülésterme számára készül a Kisfaludy-társaság megrendeléséből.

rakozásában s nem sokára legszebb mellszobraink egyike díszitendi az akadémia üléstermet.

lobogatott, de a gyilkoló betegség — a tüdővész — sorvasztó láza emésztett. Ez utóbbi körülmény csak legutóbbi (Toldy fölgylete alatt metszett) arczképén s arról a Kisfaludy-társaság tereme számára olajba festett képén van némiképp érzéktive.



KISFALUDY KÁROLY MELLSZOBRA KIS GYÖRGYTŐL.

A Kisfaludy-társaság, erejétől telhetőleg, állandó becsü emlékekkel öhajtván viszonzni az akadémia szivességét: elhatározta, hogy egy márvány mellszobort készített s ajánl fel az akadémia ülésterme számára, hol már Kazinczy Ferenc s gróf Teleki József mellszobrai állanak.

A Kisfaludy-társaság, hogy a mellszobort mind dieszült tárgyához, mind önmagához s az akadémiahoz méltóan állithassa elő, fölhitva művészeinket a vállalkozásra; s a betervezett ajánlatok közül Kis Györgyét fogadta el, nem mert az volt a legelőszöb, hanem megbizva a gyorsan hirtre kapott fiatal szobrásznak — a «Könyörületes szamaritánus», a honvédelmi palotai Árpád s az operaházi Geniusz művészeinek — mind tehetségében, mind lelkesülésében, hogy a legszebbet bírja s törekszik is alkotni.

Legjobb osztályozásra alkalmas! Eredeti Mayer trieur 22,000 gép használatban. 30 MEDAILLEN. GROSSMANN J. BUDAPEST

Cs. k. Királ. szab. újonnan javított RUGANYOS SÉRVKÖTŐK. A legjobb találmány a Bogand. amerikai tudós által újonnan javított ruganyos sérvkötőtől...

A LEGJOBB SZIVARKA PAPIR LE HOUBLON FRANCZIA GYÁRTMÁNY. OVÁS UTÁNZÁSOK ELLEN! E szivarkapapír csak akkor valódi, ha minden lap LE HOUBLON bélyegzőt magán hordja...

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában, Budapest (IV. ker. egyetem-utca 4. szám) legutóbb megjelentek, s minden könyvkereskedésben kaphatók: Ballagi Károly. Földrajz népiskolák számára. I. évf. vagy a népiskola 3. oszt. tananyaga. Második kiad. Kötve 20 kr.

A Franklin-Társulat Magyar Irodalmi Intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárban kapható: Állatgyógyászat avagy a lovak, szarvasmarhák juhok, kecskék és sertések egyéb hasznos háziállatok betegségeinek megismerése...

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar. irod. Intézet kiadásában (Budapest, egyetem utca 4) megjelent és kapható: LÁNYOK KÖNYVE FIATAL LÁNYKÁK SZÁMÁRA. Irta WARGA LAJOSNÉ (RAJKA TERÉZ) Ara kemény kötésben 2 frt.

halottjuk arczáról. De nem rögtön, mikor a halál még változatlan hagyta a kialudt élet hüvelyét, hanem — talán másnap, — mindenesetre csak akkor, mikor az arcz már fölpuffadt s kivekőzött formájából. Innen van, hogy a duzzadt ajkakon s megpuffadt szemekben hiában keressük a szellem mosolyát s a géniusz csókja nyomait. Egy egészen közönséges arcz áll előttünk, melyet hagyományosan elfogadtunk ugyan a Kisfaludyénak — de lélkünkben sohasem tudtuk elhinni, hogy igazi. Toldy helyreállította ugyan a beesett arcz soványágát s a szemeknek a halál bágyadtága alól kicsillanó, de ismét megtörő fényét; ám a rajzoló az élő és teremő Kisfaludyt nem birta fölleveníteni a hamvakból.

Kis Györgynek sikerült ez. Bár sohasem láttuk Kisfaludyt, megesküdünk rá, hogy ez az igazi! Itt van — a mit mellképben oly nehéz föltüntetni — az athletai termet, itt a harcász képi katoná, az élet szenvedéyleitől s a teremő alkotás vajadásaitól dult arczú költő, a sorvasztó betegség dulásaival még diadalmasan küzdő, de már-már martaléku esendő ember — szóval: Kisfaludy, mindenes-től, a «Csák Máté» költője.

Ime a művészet hatalma. Elhítheti velünk, hagyomány és szerzett előítéleteink ellenére, hogy ez az ismeretlen alak, mely az elfogadott-nak csak külső s esetleges vonásait, a szakált és bajuszt, a kihajtott ingallért és köpenyt mutatja, mégis igaz s csak egyedül lehet igazi!

Vajha Toldy megérthette s láthatta volna e szobrot, hogy rányomhatta volna a hitelesség bélyegét, felkiáltva: Ez ő. De ha ő nem láthatta s nem hitelesíthette is meg, mi elfogadjuk s egy percig sem kételkedünk igazságában. Félre tesszük a régít s kidobjuk emlékünkből és író-asztalainkról s ezt állítjuk helyébe, mert ez az igazi Kisfaludy.

—A—R—

NAGY BIHAL ALBERTNÉ.

SZÉKELY BALLADA.

Egy szegény asszonyt
Egy árva leánya:
Kit karján fölnevelt,
Karon ülő lánya.
Azt is megkérte,
Mikor fölnevelt,
Bé Törökországba,
Török császárnénak
Deli udvarába.
A mikor szegény ment:
Az ő udvarába,
Állott kapujába.

«Asszonyom, asszonyom!
Ne sajnáld kiküldni
Kis vajas kenyered',
Kis pohár vizedet!»

«Mint hogy kiküldeném
Kis vajas kenyered':
Legrosszabb ebeknek
Inkább oda vetném;
Kis pohár vizemet
Palotám földére
Inkább kiönteném!
Mindjárt fogjátok meg,
Tegyétek rabságba!»

Ott rabságba tették
A szegény vén asszonyt.
Mind azt fuldokolta:
«Ma hét esztendeje,
Teljes harmad-napja,
Hogy estem rabságba,
Bé Törökországba,
Török császárnénak
Deli udvarába!»

Ott egy inasoska
Ott kün sepregetett,
Mindig hallgatózó:
«Ma hét esztendeje,
Teljes harmad-napja,
Hogy estem rabságba.
Kit én felneveltem:
Békáknak nyálával,
Kigyóknak májával,
Az tétete vasba.»

«Mindjárt fogjátok meg,
Hozzatok előmbe!»

«Maga édes néném
Maga hová való?»

«Bé Bihal-országi
Nagy Bihal Albertné!»

«Oh te vagy énnekem
Az én édes szülém!
Csináltatok nekéd
Gyenge feredőket,
Gyenge leveleket,
Neked adom, nekéd
Bársony folyó hintóm,
Hatvan paripámat,
Hatvan katonámat!»

«Igya fel ház földje
Gyenge feredődet!
Loosca föl a kutya
Gyenge leveledet!
Fogja meg a rozsdá
Bársony folyó hintód!
Vesse fel tüz lángja
Hatvan paripádat,
Hatvan katonádat!»

Egy székely népballada töredékét közlöm itt, mely valószínűleg hagyománykép forog már régen közszejón, s más változatban egyik-másik gyűjteményben is benn van a népmesék és balladák között. — A Székelyföld igen gazdag termőföld, különösen a krónikás népmesék részére, melyek gyakran teljes balladákka fejlődnek ki.

A főnnebbi töredéket erdők, bérczek között leltém, az utszélen, mint a vadvirágot; nem valami szép székely leány rózsás ajkairól lestem el, mint a nálamnál e részben szerencsésebb népdalgyűjtők szokták, — mégis elég érdekesnek találtam arra, hogy jegyzőkönyvecském lapjain megörökítsem.

E ballada közlője, egy közös, szurtos, félszü vén cigány volt, ki Székely-Udvarhely környékén élelmes módon hol vályogvetésből, hol koldulásból tartja fenn magát.

Ha munkája nincs: kezébe veszi göröcsös botját, udvarházról udvarházra jár, tánczol, futyul, dalol, jóvendőt mond, s ha bőkezű hallgatókra talál: elbeszél egy-egy mesét is.

Ily alkalommal lettem figyelmes a zűrzavarosan előadott ballada egyes fordulataira, s nem kis fáradságomba került, míg a félszü, de mind a mellett ravasz cigányt arra birtam, hogy értelmesben ismételtesse előttem a verssorokat. Hogy kihagyásokkal mondta el, s nem teljes balladát hallottam tőle; az kétségtelen.

Hiába kérdeztem, honnan tudja, hol hallotta először, — nem adott egyenes választ, csak titkoszerűen rázta borzas fejét.

Az ismeretlen költő, — a nép, — bizonyosan a török időkből visszamaradt mesék egyikét használta föl hozzá, mikor a magyar lányok török rabságba kerültek, török császárné (?) lettek, s az elkésredett anyá nem akarja élvezni a pogány által nyújtott jóllétet, hanem átkot mond leányára.

«Bihalszág» alatt bizonyosan «Bihar» értendő, hol szinte annyi nyoma maradt a török időkből, mint magában Erdélyben.

HENTALLER LAJOS.

A REZERVISTA SZERELME.

ELBESZÉLÉS.

IRTA BIHARI KÁLMÁN.

(Folytatás.)

II.

A mint a völgybe ereszkedik a csapat, a tájkép veszít lassanként zordonságából. Az ut is kiszélesedik, hanem annál sárosabb lesz. Egyedül ez az, az mi a fiukat kedves hazájukra, a szép alföldre emlékezteti. Itt-ott egy han van az ut mellett. Na hiszen ehhez képest a Kutya-kaparó is elegans fogadó ám. Egy deszkabodé, — a belsejének összes butorzata egy csomó szalma, a mely szélylyelhányva a földön, nyugvó helyül szolgál a jámbor utasnak. Az ajtóban vén, turbános török gaggol, előtte parázstűz, szájában hosszuszáru csibuk. Komoly nyugalommal töltögeti a cserépcsuporból apró findzákba a fekete kávé, amugy salakosan, a pihenés végett megálló bakaktól a rendes öt krajczárt szedve érte. Egy másik edényben savanyu izü vodka áll, még jobban elkieserítve a szegény baka szívét, ha rávetemedik, hogy megresteltesse vele a torkát. Na de némelyik ilyen utszéli vendéglős ennivalót is árul, diót és vadkörtét, sőt az előhaladott időszakhoz képest aszalt szilvát is. Mértékre nincs szükség, vagyis inkább magával hordja azt minden baka. Szabott ár van: egy sipka vad körte: «jeden zexerl» egy hatos.

A fáradt legénység epedő szemekkel néz előre, talán nem messzire van már az állomás, hiszen a nap is lefelé ballag, az árnyék hosszúra nyulik.

Végre, valahára... karcsu minaret válik ki a hegyoldalból, körülötte háztömeg sötétlik. (Nem fehérlik, mint nálunk.) Itt lesz az állomás. A temetőnél áll meg a csapat, ottan ütnek táborn. Jó pihenés esik a dombokon. Azok a turbános fehér kövek szívesen szolgálnak egy kis védelemül a betolakodó idegennek az éj hűvös szele ellen.

De mielőtt elhanganék az oly nehezen várt «ruht», egy kis érdekes epizód történik. Valami élelmes bosnyák egy nagy kosár lepénynyel áll az ut mellett. A mi ezredünk már napok óta hegyek között mászkál, azóta a legénység színét nem látta a kenyérnek. Hja, bajos azt ide szállítani, meg gazdálkodni is kell vele, azért rothad Dobjan egész óriás halomban vagy ötvenezer darab, a minek már senki sem veszi hasznát. A katonák majd megkapják pénzü, utólagosan, a kenyéroporziót. (Kérje csak valaki, majd kap kutyaporcziót.) Tehát a legénység több nap óta nem látott kenyeret, fele beteg már a kenyér nélkül evett kóvér hustól. Képzhetni, milyen szemekkel nézte a legénység a bosnyák árus lepényeit. Egynehány éhesebb, gondolva, hogy milyen roham lesz majd intézve erre a kosár hozzájutni, — kilép hirtelen a sorból, összevadásról néhány darabot, hadd jusson a jó cimborának is. Ez egy perc műve, hanem jó szeme van ám a kapitány urnak, észreveszi azt a borzasztó kihágást. Egy barna fiatal ember, a ki otthon Magyarországon professzor, de a tanítványai bizony nem ismernek meg mostani állapotjában, okosabb akar lenni. Az ut szélén állong néhány katoná valamelyik osztrák ezredből, a kik előbb érkeztek ide s már ki is pihenték magukat, s most gyönyörködnek az ujonnan érkezők árva állapotán. A fiatal professzor udvariisan fölkéri egyiket németül, hogy vásároljon számára pár darabot, odaadván néhány hatost, mert neki nem szabad a sorból kilépni. A vitez osztrák bajtárs átveszi a pénzt, azzal nagyot röhögve húzódik a többi

háta mögé, büszkén arra, hogy miképen sikerült rászédni neki a bolond magyar bakát. Hanem örüljön neki az a fiatal professzor, mert a mint elhangzik a «halt» vezényszó, minden bakát megvizitálnak, és a kinél találják a lepényből, kiállítják, az őrmester urak leoldatnak néhány «kotlikziját», s azzal az ut mellett álló fákhoz sorban kikötik a bünös katonákat, két órai időre. Bizony, nem valami kényelmes állapot az, mikor az embernek oda kötik a fához a nyakát meg a lábát, a kezeit meg szépen keresztülveszik a fán és úgy kötik hátulról össze. Kivált ha az illető öt mérföldet gyalogolt, fáradt, éhes és szomjas. Egy szőke szakállu őrmester vad örömmel végezi a mütétet; a természet sakált akart teremteni, mikor ezt az embert alkotta, de a testét elcseserte egy emberi alakkal, s csak a lelke maradt ez ocsmány, sunyi vadállat. Zöldes szemei villognak a kielégített kínzási szenvedély kéjes élvezetétől, és mikor a nyomorult, védtelen, kikötött katonát ráadásul még felpofozza, összezaccogtatja fehér, hegyes fogait, s lihegő orrlyukain, tajtékzó száján látszik, hogy fölbredt benne bestia ösztöne, és úgy szeretne abba a vergődő emberbe beleharapni....

Mulatságul pedig a fiatal tiszt urak az összeszedett kenyérlapényeket bedobálják az ott folyó vízbe. Ki tud nagyobb hajítani?

A fegyvereket gúlába rakják hosszú sorokban. Széteszik a sereg, ki fáért, ki vizért megyen, ki pedig fáradtan hever le a nedves fűre. Ezt csinálná az a fiatal professzor is, a ki sohasem volt tényleges szolgálatban és így csak közlegény és sehogysen tudja magát az ilyen viszonyokba beletalálni. Pihenne is egy kicsit, ha káplár ur Meze, — becsületes taplócsináló oláh, mikor a mondurt leveti, — rá nem orditana.

— Mit? Maga lefekszik? Mere la padure! Hozszd lemnye nekem! Gondolja, hogy vagy magad külön, mint más komisz baka? Mars!

A mi professzorunk teljesen osztozik a di-cső római egyenlőségi elveiben.

A tüzek felgyulnak. Kezdődik a bakás főzés, a mely felett kétségbeesnek a világunk minden szakácskönyvei. Vannak-e ismerőseink a tarka csoportok között?

Egyszerre nagy mozgalom támad; a manipuláns őrmester ur átvette a leveleket a most érkezett postaküldönctől, és ki akarja osztani azokat. Harsányan kiáltja a neveket: Paul Nat (Nagy), Stefan Kekesch (Kékési) stb., — Andreas Farágó, Ludwig Bankó (Benkő).

Tehát András is, Lajos is épségben megvannak. András őrmester ur nem igen tartja az ismeretséget Lajossal, a ki csak közlegény. Legfőjebb, ha megszékírozhatja egy kicsit; itt inkább van módja benne, mint otthon. Rá is bizza mindig a legkeményebb munkákat, nem tudja elfelejteni, hogy ez a koldus az ő hugára emelte föl szemeit, meg azt se, hogy otthon nem ijedt meg tőle. Lajosnak több esze volt, minthogy csöndesen el ne tűrt volna mindent; ha fájt is neki, csak elhallgatta.

A tábornoknál élénk társalgás keletkezik. Az ismerősök körülveszik, a ki levelet kapott: mi hír otthon? mit izennek hazulról? Még a füstös Ferke cigány is ott sündörgődik András körül: «Őrmester ur, megvan-e mig az ired Galuska? Hát az is in felesigemről nem sál vala-uit azs a csidula?»

— Takarodjál more, tisztítsd a fegyveredet, felel vissza András urf. S a szegény cigány megriadva hátrál, és keres magának valami csendes helyet, a hol bánatjában egy nagyot alhatik. Álmában bizonyosan a nagy bögön játszik, jó meleg szobában.

András Pistától kapott levelet.... «A lako-

dalommal még sehogys sem állunk. Juliskának folytonosan az a fiu van az eszében. Már megállapítottuk a jegyváltás idejét is, de hasztalan volt minden, ő vonakodik. Azt mondja, hogy sohasem lesz másé, mint a Benkő Lajosé. Nem vitte-e még el az ördög azt az embert? Te Bandi, ha te jó barátom vagy, megtehetnél nekem egy nagy szíveséget. Írj egy levelet, ird meg, hogy az a Benkő elesett. Akkor könnyebben hajlik majd Juliska, s ha egyszer meglesz az esküvő, belenyugszik mindenbe. Ha Benkő hazakerül is, majd könnyen beszélünk vele azután. Tedd meg ezt a baráti szíveséget, ha azt nem akarod látni, hogy én szerencsétlen legyek, a hűgud vagyonába pedig Benkő üljön bele, a te borszantásodra és családodnak örökös fölfogatására....»

— A biz' igaz, — gondolta magában András. — Nem is lenne az valami nagy dolog. De meg úgy is beteljesedhetik még, ő rajta is, én rajtam is. Hogy is nem tudnak otthon elbánni azzal a leánnyal!

A könnyelmű ember sokszor követ el bünt, félig meggondolatlanul, be nem látva végtelen cselekedetének. András is ilyen volt. Nem épen rossz, de meglehetősen könnyelmű. Durva, felületes érzései nem tették képessé arra, hogy megértse azt a tisztá, szép érzelmeket, a hűség ama ritka bátorságát, a mely Juliskának oly megható jellemvonása volt. «A gyermekes makacságnak ítélte azt és nem fogta föl aljasságát annak a módnak, a mit Pista e makacság megtörésére ajánlott.

Ott a tábornoknál meg is irta levelét Pistának.

Azt ugyan mégis átalotta írni, hogy saját szemével látta volna a Lajos elését. Hanem leírta, hogy Benkő Lajos nehány nap óta eltűnt, a katonák úgy beszélnek, hogy valami csetepaté alkalmával elesett. Ő nem tudja, mi igaz belőle.

Lajos is hazulról kapott levelet, olvasta a tábornok mellett, a fahasábok lobogó világánál. A jó öreg tiszteletes irt neki. A levél hosszú volt. Leírta az öreg ur, miképen áll Lajos kis vagonkájá; látszott, hogy jó gondviselője van mindennek. Ezután így folytatá a derék lelkipásztor:

«Tudom, édes fiam, hogy sok más dologról vársz még tudósítást tőlem. Talán jobb volna azokról nem is írnom, de nem akarom, hogy midőn mindennap a halállal nézess szemközt, hiu kétségbeesés vegyen erőt ledkedén, vagy pedig oktalan reményeségnek add által magadat. Az igaz érzés kedves az Ur előtt; azért én is szívesen segíteném elő szerelmed sikerét, noha fáj lelkemnek, hogy a szülei akarat áll ohajításaitok ellenében. Juliska még mindig hű maradt hozzád, noha mind erőltetnék Tornyaihoz. A szegény leány eljött hozzád, kért, hogy beszéljék édes apjával. A jegyváltást kitűzték, de a leány nem engedte hajlítottat magát. Elmentem Farágó gazdához, régi jó barátságunk szíves szavaival kértem, hogy gondolja meg, mielőtt leánya boldogságát eljátszana. Ő bizonynyal hajlott volna szavamra, de a felesége visszavitte újra haragos indulatába irántatok, és — fiam, e szegény érte ősz fejemet, — majdnem kiutasítottak a házból. Azt mondták, a papnak semmi szólása a családi dolgokba, nem illik a leánytatya ellen bátorítani, inkább az engedelmességre taníthatná. Én azzal váltam el: vigyázzon, Farágó uram, ne hizza ki az ég büntetését, ne szerezen késői bubánatot magának. Fiam! bízzál az istenben. Az ő kezében van élted minden pillanatban. Ha eddig megőrzött, reméljük, hogy megőriz ezentul is, és megadja a megérdemelt boldogságot. Én még sem hiszem, hogy Juliska iránt valami erőszaka-

kosságra vetemedjenek; sőt hiszem, hogy kitarátások, szenvedéseitek elnyerik méltó jutalmukat....»

Lajos megnyugodott a levél olvasása után. Törhetetlen bizalma Juliska hűségében újra megerősödött.

Az a fiatal barna professzor is, a kit előbb már említették, egy levél olvasásába van melyvedve. Isten tudja, hányadszor olvassa már el; tekintetét nem tudja levenni a kedves kézvonásokról; édes gyönyörrel ismétli a levél kedves szavait: «Ha meghallgattatik az égben egy szerető, hű szív imája, ön meg lesz védve minden bajtól....» Majd elővesz jegyzőkönyvéből egy kis összahajtott papírt, kibontja azt, s ajkaihoz emeli a bennelevő aranyzóke hajfűrtöt. Ez a talizmánja, ez az egyetlen kincse e durva körben, vad, idegen helyen. Ez a hajfűrt köti lelkét életének szebb multjához és remélt boldogabb jövőjéhez; ez tartja fenn, — mig teste a durva anyagi kényszer sulya alatt majdnem megtörik, — lelkének magasabb, nemes szárnyalását....

De vig dal hangzik fel az egyik tűzcsomó körül. Egy kis pihenés, egy kis étkezés visszaadja jó kedvét a fiuknak. Egyik adomázik, harsány nevetés kíséri a kissé erős humoru ötleteket. A másik pedig, — ez bizonyosan valami kántor otthon, messzecsengő hangon rákezd:

Boszniában, Bosnya vize mentében
Jár a baka, bubánattal szívében.
Forrón süit az idegen nap reája,
Azt sem tudja, merre van a hazája.

Besötétül, feljönnek a csillagok,
Hej de itt még a csillag sem egy ragyog.
Felgyulad az őrtűz a hegy tetjén,
Kedves rózsám, rád gondolok most is én.

Záporosó ha áztatja arczatát,
Eszembe jut, édes anyám hogy sirat.
Mikor siró szellő száll el mellettem,
Eszembe jut, hogy sohajt most kedvesem.

Ne szomorkodj odahaza, kis leány,
Szeretlek a távolban is igazán.
Visszatérek diadalal, örömmel,
Kedves rózsám, soh' sem válnék többet el.»

A dal elhallgat lassanként, a zaj mindinkább szünni kezd. Hűvös éji szellő száll végig a temetőn, még egyszer fölcsúzza a hamvadni kezdő üszköket. Nyugalomra tért a fáradt legénység, csak az örök állanak mozdulatlanul a tábor szélein. Az álom tündére száll a lankadó pillákra, nyugalmat, pihenést adva, puhává, melegeg varázsolva a kemény, hideg földet. Édes képek derítik föl az alvó harczosok lelkét.

Hadd huzza álmában Ferke cigány a nagy bögöt; hadd álmodjék Lajos Juliskáról, a mint által nyújtja neki a jegykendőt; hadd ragadja a kántort vissza az álom játéka a sarkadi templomba, a mint a felállót rázendíti... Legyen boldog mindenki a saját ohajtsaival.

Aludjatok, fáradt harczosok. Az a szellő elszáll majd a délibábos rónák vidékeire s alvó kedveseiteknek hírül viszi otthon a ti álmaikat....

(Folytatása következik.)

VÁROS NŐK NÉLKÜL.

Kelet-Ázsia északi részén van egy jelentékeny város, hol nőnek lakni nem szabad s hol a 3000 főre menő lakosság között nincs asszony. E város neve Mai-ma-csin. Khina északnyugati részén, szemben a pár száz lépésre fekvő orosz Kiachte várossal, északra fekszik a nagy köfal-tól s a khinai hatóság csak úgy engedte meg itt a letelepülést, ha egyetlen nő sem fog lakni benne, kik a böles khinaiak szerint e határszéli s a köfal által sem védett városban veszedelmek lennének. Igaz, hogy az orosz város közel van, de a hiányt ez sem pótolja s a férfi közül igen üresnek és ridegnek látszik.

Pedig *Mai-ma-csin* nem jelentéktelen hely. Mint határszéli város a nagy mongol pusztaságban előkelő kereskedő pontot képvisel s állandó kormányzó lakik benne, kinek palotája előtt hét méter magas oszlopokra tűzött ércgolyók csilláma messze kilátszik a kopár vidékre. A két nagy birodalom közt a határt itt csak a vámbivataltok pajtái képezik s pár perc alatt el lehet jutni egyik városból a másikba. De e pár perc alatt egészen eltérő társadalmi viszonyokat észlelünk. A kínai város még itt is egészen nemzeti jellegben van építve. Szűk görbe utcáira nem nyílnak a házakból ablakok, a kapuk fölött fedőemlények vannak s a tetőkön csinos több emeletes tornyok és csengetyűk. A város közepén emelkedik a négy-szögletű vár vörös téglafalakkal építve; a kapu be van zárva s őr nincs előtte. A palota mel-

adon s Szilveszter estéjén az összes lakosság kivonul, hogy fölkeresse, mert keresés nélkül nem tér vissza. Nagy igényei az istenségnek különben nincsenek, mert rendszeren szemétdombon találják meg. Ha visszahozták, az egész város lámpákkal és papírlógókkal van földszítve, mindenféle tűzijáték s a színészek és a kormányzó vezetése alatt megindul a körmenet s az egyes házakban folyvást szól a zene. Pár nap múlva azonban ismét a régi csend s egyhangúság áll be, mert — nincs asszony a háznál.

A városi élet unalmas voltát emeli az a körülmény is, hogy egész napi távolságra kiirtották a fákat s a patakok ennélfogva kiszáradtak. De az unalmas fészekben kevés állandó lakos is van. Rendesen egy pár évre jó ide a kínai, s ha egy kis vagyon szerzett magának,

fővárost Saigont elfoglalták. Garnier több másokkal együtt, mint az új francia gyarmat egyik tisztviselője maradt ott s később (1866—1869.) részt vett a nagy expedícióban, mely a Mekhong folyón megkiserlendő hajózás végett volt küldve. Ez expedíció gyakorlati célján kívül is nagy fontossága lett, 10,000 kilométerre terjedvén, melyből 4000 a szárazföldre esik. Kelet-Ázsiában az előtt nem volt ily nevezetes expedíció s Garnier, ki az expedícióban 1868. március 6-án vezetője volt, hazájába visszatérve, Páris ostroma alatt s után talált időt, hogy annak eredményét nagy művében (*Voyage d'exploration en Indo-Chine, etc.* Páris 1873.) feldolgozza, mely nevét egyszerre híressé tette.

Végzeté azonban ismét Kelet-Ázsiába vonta. Egy kis ideje még maradt, hogy Kueiseuban és Secsuanban kisebb kutató utakat tegyen; de



GARNIER FRANCZIA UTAZÓ HALÁLA.

lett van Konfucius temploma s ennek udvarán a színház, melyben csak nagyobb egyházi ünnepek alkalmával játszanak, de akkor több napig egymás után. A templomot is csak nagy ünnepek alkalmával nyitják ki, s akkor lehet meglátni Konfucius óriási kővé és nagybajusz alakját, előtte az áldozat-áztallal, mely körül több száz láng ég. Az áldozatok nagyrészt juhbőrből állanak. A palota udvarán van ősi szokás szerint a fegyház, hol a rabok legnagyobb része kalodában van s a verandán tigrisbőrrel bevont székekről a kormányzó osztja ki parancsait. A lakók legnagyobb része kereskedő, s ezért csaknem minden házon van valami cég, de magok a házak zárva vannak, s a lakosok a szépen bebutorozott udvari helyiségekben teáznak. A karavánok megérkezésén kívül csak néha-néha hoz a posta egy kis élelmiséget, s ki egész nap otthon ül nem akar, a szomszéd orosz városba megy új híreket szerezni. A bevőt is rendszeren leültetik, megvendélik s csak azután kezdenek az alkuhoz. Este 9 óra tájban ágyuszó jelzi, hogy a kormányzó aludni megy s akkor becsukják a város kapuit s mindenkinek házába kell visszavonulni. Évenként csak egyszer, új év körül van nagyobb mulatság. 8 nappal új év előtt a város istene eltűnik, hogy odafönn az égen jelentést

azonnal visszatér övéihez, a kormányzót sem véve ki, mert hiában — asszony nélkül Kínában is üres a ház.

EGY ELESETT UTAZÓ.

Gonosz dolog a háború, az bizonyos, akár-mint állítja is az ellenkezőt Moltke. De egy jó oldala: t. i. hatása a geographiai ismeretek terjedésére általában el van ismervé s azt is megtanultuk régen, hogy Nagy Sándor és Julius Caesar hadjáratai mily hasznára voltak a tudománynak. De még mindig a ritkaságok közé tartozik, hogy a katona egyuttal tudós utazó is legyen, s oly utazó, ki nevét már világszerte ismertté tudta tenni, mint katona essék el oly vidéken, melynek tüzetes ismerete főként neki köszönhető.

E ritka nevezetességek közé tartozik a híres francia utazó *Garnier* Ferencz, kinek kora haláláról egy külföldi közlöny után készített rajzot mutatunk be olvasóinknak.

Ifjú korában lépett be *Garnier* (szül. 1839-ben) a tengerészetbe s mint matróz vett részt 1860—62 közt a francziák kínai és kokhinkhinaid hódító hadjárataiban, melyet III. Napoleon a keresztények üldözése megtorlásának ürügye alatt indított alá meg. Midőn a régi

csakhamar ismét vízály támadt Franciaország és Anam császára közt s a vízály következtében kirendelték a katona *Garnier*t, hogy az anamiták által támogatott tengeri rablók megfenyítése végett a Khina szomszédságában fekvő Tongking északi tartományba menjen. Útja dicshetősége volt, 600 katonájával egy millió főnyi ellenséges lakos közt bevette Hanoi fővárost s Ninh-Binh híres erődöt, de csakhamar ez után egy kirohanás alkalmával (1873. decz. 7-ikén) a tengeri rablók megölték s fejét levágva győzelmi jelként magukkal vitték. Halála nagy zűrzavart okozott s a már csaknem meghódított Tongkinget a francziák kénytelenek voltak a Hueban székelő anam udvarnak átengedni. A kalandos expedíció különben legnagyobb vesztesége maga *Garnier*, ki, mint életerős és munkás férfi, a tudománynak még nagy szolgáltatásokat tehetett volna.

Igy hozta a sors. Nem egy híres utazót gyilkoltak meg félvad emberek s Cooktól kezdve számosan vannak följegyezve, kik mint a tudomány martyrjai haltak el. *Garnier*nek nem jutott e szép sors, ő mint katona halt meg, de mégis legalább azon a helyen, mely az ő nevével hosszú időközön át szorosán össze lesz kapcsolva.



BECSALI CSÁRDA.

baja miatt, vagy holmi apróságért indult a városba, s rösteli fizetni kocsiért, lóért a hidpénzt — itt hagyja azokat s maga gyalog néz be az innen már közel Komáromba. A határosz is itt gunyaszt az árnyékos eresz alatt s a vetés állását vizsgáló komáromi gazda sem állal beszólni egy-két pohár borra. Szóval, nem nyomorúság lakik a Becsali-csárdában, mint a hogy a külseje után gondolná az ember. Nem is volt ez mindig ilyen rongyos. De mióta csőd alá került a híres uradalom, a csárdát is a csőd-tömeg gondnok kezeli — ments meg uram isten minden keresztény embert az ily gondviseléstől. — Azóta nincs rendes gazdája, a régi csárdás elköltözött belőle, mert a zsidó kocsmáros több árendát ígért a licitáczió, az kapta meg s az ugyan nem igazgatja, nem tatarozza. «Nem tudnám minék reperáljam — ugymond — azt sem tudom meddig maradok benne!» Így aztán pusztul, kopik évről évre.

Faláról hámlik a méz, a vakolat — háztetőjén kényelmesen kandikál be a napsugár s esik bele az eső. Valamikor ragyogó sárga nád-fődele megszükkült az idők viharától, most szürke, itt-ott kopasz, mint a vén ember feje, a ki már sok időt átél, sok dolgot meglátott.

Vén Becsali csárda, beh sokat tudna mesélni.

Látta ledőlni a szép város karesu tornyait, földrengés miatt. Néma tanuja volt a vár ostromának, látta a futó sereget, melyet a várból kitérő honvédek vertek el csufosan akkor, 49-ben; — látta *Guyon* Rikárdot, mint vonult be állítóztóben néhány huszár kíséretében, Ó-Gyalla felől árvizen át, hogy átvegye a vár parancsnokságot; — látta égni a büszke várost a bombázás alatt, — látta a kemény dacot, — s látta a földott sereget busan kivonulni s a durva bánásmódot, a mit az addig tehetetlen gyáva ostromló had az éhség miatt kivonuló fegyvertelenekkel szemben tanusított. Szegény, földott, éhező vitézek. Itt a Becsali csárda körül itták az utolsó pohár bort, vesztett ügyök, letiport hazájuk szomorú sorsa fölött busongva. Itt itták ki a bucsupoharat a dicső vitézek, s azután elszédedtek mint földönfutók. Busan hangzott a gyászos induló.

«Híres Komárom fel van adva.»

Hallotta a vén csárda — s talán azóta olyan szomorú.

Kutgémje mint egy hosszú kinos földkiáltó jel nyulik ég felé, talán a szétszéledt hős sereg utját vizsgálva, meresztli nyakát olyan magasra, hová mentek, merre lettek? Vagy a régi szép idők után sohajt tán, mikor még csapláros és piros pozsgás csaplárosné mérték vigan a bort a betyárlegényeknek, mikor még a komáromi «szép leányok» is kiszökdöstek a Becsaliba táncolni. Ma már csak csendesen borozatókat lát, a betyár világának vége. A betyár romantikát a vármegeye zsandárjai kiirtották. De a kutgém emlékezik rá, nem feledheti a szép napokat. Hisz akkor őt sem bolygatták annyiszor, kinek kellett volna víz — még a lovat is borral itatták széles jó kedvökben. A gém olyan kinosan nyikorog most, ha csőrével a kut fenekére kell hujolnia vizért. A óta sem fedte el a csárda körül folyt jó életet, — ki nem ismerné azt a dalt:

Becsali járnak híres lányok,
Réz itezéből isznak a betyárok,
H ejuh nem bánom, Becsali betyárnak
Becsali csárdába
Magam is beállok.

Szélteben-hosszban éneklék ezt a hazában még most is, — pedig de szelid nép járja most a régi csárdát. E vidék népe most tán a legjámborabb széles e hazában.

Kerítés nélküli tanyaik vagy kaputalan kerítések gyakori bizonyítékai a biztonságának. Ha lába kél is néha valamely jószágának, — ugyan hol nem vész el néha egy s más? — az is nagy ritkán történik, embert soha sem bántanak. 24 esztendő alatt nem esett egyéb baj, minthogy a postakocsit egyszer kirabolta egy szabó, egy zsidót meg kirabolva agyonitették s szalma között égettek meg, hogy ne lehessen megtudni, ki volt.

Az se volt odavaló, a ki azt tette, — a mi népünk vagyonos, jámbor nép s csak enekeli, hogy:

Hej huj, Becsali csárdába
Becsali betyárnak
Magam is beállok —

Pedig dehogyan áll be, bemegy a Becsali, megiszsa a borát — néha verekszik egy kicsit — úgy egészséges testgyakorlat gyanánt, s aztán haza megy békességesen, ha támolyogva is.

A BECSALI CSÁRDA.

A komáromi poros országot mellett van a Becsali csárda, közel a város kapujához, de már a vármegye területén. Régi rozant épület. Pedig urasági birtok. Derékban megtörtött L-alaku ósmagyar stylusban épült valamikor, nagyon régen, mikor még a magyar urak nem ismerték a csődöt. Akkor rakatta a csárdát valamelyik Eszterházy, joga levén saját birtokán annyi bort mérteni, a mennyit csak meg tudnak inni az arra kelők. Pedig jó torkuk van ám a komárommegyei legényeknek s ugyancsak megteelik vásárok alkalmával.

A vidéki ember, ha bejő a komáromi vásárra, itt tartja az első állomást, — a visszatérők itt isszák meg az áldomást; mert az adást-vesztést minálunk még mindig a «Bibamus magnam áldomást» pecsétje alatt kötik.

A legelső még a vásárt is itt végzi, be sem megy a városba, ha holmijának vevője akad itt, s a mit így megkimél a vámon és a vásárpénzen, azt a Becsaliiban issza el. Szegény vén csárda, sokat hoz be ilyenkor. Kerítése nincsen, udvara addig tart, a meddig terjeszkednek, sokan elérnek ott, — nagy a pusztaság, messze a határa.

Rendes időben se kevés a vendége. Egy paraszt gazda, a ki a fiskáliszhoz szól be ügye-

De hát így énekelték meg, bizonyára még akkor is így énekelnek róla, mikor már a csárda helyen buza alá szántják a földet.

Zenét is szerze tek reá.

Hogy állanát hát meg az arra járó festő, hogy le ne pingálja, mikor az a csárda szakadó tetejével, kidülledt falával olyan festői képet nyújt, mintha csak a festő kedvre »preparálta» volna valaki. De nem olyan könnyű dolgom az — leülni a csárda elé és festeni, mert az a sok bögőly meg az apró légy, a mi a lovakat kinozza, ott ezerszámba van, s a festőt sem kíméli meg.

S ez még hagyján; ilyen helytt festeni, a lelkesülés mellé, jó adag flegma is szükséges, hogy meg ne zavarja az embert a kíváncsi publikum.

A mi szokatlan új, az nagyon vonzza és érdekli a mi népünket. Alig telepedtem le a festő szereimel, mindjárt volt bámulom elég.

Abba hagyják a beszélgetést, jó ideig csak messziről neznek, aztán megindul az egyik s hátat fordítva kezekkel sompolyog felém, — nagyot kerülve tér lassan a hátam mögé, mint mikor olyan gyanus tárgyat vizsgál, a mitől tán még baj is eshetik.

A második is oda kerül, a kocsáros is ott hagyja a kármént, rövid idő múltán hátam mögött van az egész kompánia s bámulnak, mert ilyet még egyikük nem látott.

Kérdi az egyik: »Mit csinál ez az ur?»

— Irkál, — mondja rá a másik.

— Hm. Ilyet én is tudnék, — szolt ismét az első, — a mint először csak széles, durva, s laikus előtt még érthetetlen vonásokkal vetetem a vászonra a kép vázát. De a mikor már kivehető volt a Becsali formája, nagyot kiált a másik:

— Hiszen ez a Becsali csárda! Nézz csak kend, egészen a Becsali formája, még a kutágas is itt van. De ilyet csak nem tudna kend!

— No bizony, ha 'ppeg úgy kigyűtt neki. — Nézz csak István bácsi, — szólal meg egy új hang — a kelmed lovai is rajta vannak, akármi legyenek, ott vannak.

— El 's vezetem én onnan azokat a lovakat, még valami történéhetik velük.

— Ne beszéljen kend ilyen ostobaságokat, — vág bele a »művelt« kocsáros, — már mi történéhetnék velők, nem bántja őket ez az ur — s aztán felém fordulva kérdi nyájasan: A csódtömeg számára tetszik ezt készíteni?

— Dehogyan — felelém.

— Már minek köllene ez a csódtömegnek — riadnak rá — kijöhetnek azok akármikor Komáromból, ha meg akarják nézni.

— Ezt bizonyosan a király számára rajzolja. — Ugyan, mit csinálna a király ilyen rongyos házzal? Szeretném tudni.

Erre egyik sem tudott felelni, hogy mit csinálna vele a király, hallgattak hát egy ideig, míg megint csak kérdi a kocsáros:

— Csak passziózni tetszik uraság, vagy dologból csinálja ezt?

— Passzióból is, meg dologból is.

— Hát mért épen ezt a rongyos csárdát rajzolja az ur, ott van az én granariumom, csak az idén kapott új födelet, mért nem azt tetszik lerajzolni?

— A granarium nem érdekel.

— No elmehet kend a granariumjával, nem tudnám mit rajzolnának azon, — szolt a kocsáros nagy hangon az egyik gazda.

A lefőzött kocsáros nem bírván boldogulni, ott hagyott kocsit a faképnél és szaladt a csárdába mérni.

Nem sokára azonban új vendég érkezett. Nagy csörtetést hallok a város irányában. Oda tekintve, látom ám a városi hajdút kifestett bajuszával felém közeledni. Nagy kardja felkötve oldalán, s nagyobb tekintély kedvéért hosszú pálca is volt a markában.

A városba vezető hid meg zsufova tele emberrel. Hozzám ért az én hajdum s megáll merően.

Publikumom tiszteletteljesen nyitott neki helyet.

Gondolkodni látszott. Tán azon törte fejét, hogy miként szólítsam meg, mert hogy velem lesz dolga, gyanítottam.

Hosszas gondolkodás után — imiggy ad hangot a bajuszos:

— Jó napot kívánok!

— Adjon ist' —

— Mit csinál itt az ur?

— Rajzolok.

— Azt látom; de mit rajzol?

— A vidéket.

— Hát minek rajzolja azt az ur?

— Mulatságból.

— Mulatságból? De hiszen engem rá nem szed. Az nem mulatság itt ülni a napon órák hosszáig.

— Nekem mulatság.

— Szép mulatság.

Itt megakadt a társalgás. A hajdú gondolatait szedte rendbe s aztán imiggy folytató:

— Látja az ur azt a hidat, hogy tele van emberrel?

— Látom.

— Nohát azok mind az urat nézik.

— Hadd nézzenek, a míg meg nem unják.

— De azok küldöttek engem ide, hogy megtudjam ki az ur, és honnan való, mit csinál.

Megmondtam neki nevemet, hadd mondja meg nekik — Ó-Gyalláról való.

— Tán az F. urnak valami atyjafia?

— A fia vagyok.

— Ugy tudom annak nincsen ilyen fia.

— No már én csak tudom, hogy ki fia vagyok, vagy mi.

— Majd meglátjuk, de én addig innen el nem megyek, míg nem látom, hogy az ur hová megy, s ezzel odaczövekelte magát tölem vagy 4 lépésnyire, s onnan tartotta szemmel minden mozdulatomat. A hidról is oda tódult már akkorára egy csomó kíváncsi, kik mind gyanus szemmel néztek reám s unszolták a hajdút, hogy csak vallasson ám.



Szegény hajdú, sehogysem tudta, hogy mit köllene hát velem tennie — igazságtalanságot sem mert elkövetni, el hagyni sem mert. Becsületes jó arczáról úgy hullottak az izzadság cseppjei, hogy magam is megszántam őt s ki akarva segíteni zavarából, én kezdtem ismét a beszédet s azt kérdém, hogy minek tart hát engem tulajdonképen?

Megörült a szónak s bizonyos udvariassággal vegyült hivatalos hangon, hogy hát csak ne is haragudjék, — de hát háborus világot élünk, rossz emberek is vannak a földön, itt meg vár van, meg hogy ő neki tudni kell mind az, a mi itt történik, stb. Szóval nagy nehezen, általam segítve, végre kisütötte, hogy engem bizony spionnak tart, a ki a sáneczeket akarom levenni.

Megeléelve a dolgot, annyival inkább, mivelhogy a népség folyton szűkebb és szűkebb körbe szorított már — egyetlen egy szóval megnyugtattam mindnyájukat s a hajdút is kíségetem zavarából.

Megmondtam nekik, hogy én a Becsali csárdát vettem le a kalendáriumnak. Ez hatott.

— Hát az ur csinálja a kalendáriumot? bámulja a hajdú, — mért nem mondta hát hamarabb. Az egészen más.

Megnyugodva néztek aztán vázlatomat, a Becsali csárdát, s a mi kétely még tán fenmaradt a hajduban, az is eloszlott végkép, a mint az érttem kijött kocsinak odaérkezett, kocsisunkat, lovainkat ismerte, azoknak aztán csakugyan elhitte, hogy az apám fia vagyok.

Megkövetve a tévedésért, segített holmi-mat a kocsira felrakni, — csak arra kért még, hogy ha jövő estendőre a kalendárium-

mot csinálom, ne tegyek bele árvizet, mert ha itt árviz van, az még az öreg Becsali-csárdát is előlthi.

FESZTY ÁRPÁD.

VÁNDORVÁGY.

Szeretnék vándorútra kelni,
Oly szűk körültem a világ!
Csak kőve a rögöz ne volnék,
Ha szárnyam volna legalább!

A lelki vágyak messze vonnak
S a tudományzomj egyaránt.
Itáliát csak egyszer látni,
Meglátni Róma ő falát!

Csak egyszer láthatnám közelről
A tűzokádó Vézuvot
És oldalán a vig Pompéjít,
Melyet hamvával borított!

Vagy Spanyolország rózsaberke,
Szép Andalúzia, tégedet
S a szent helyt, hol a Luziádok
Dicsozó írója született!

S hol büszke hőst s lángszívű nőket
Együtt szűl a frankok hona:
Andalghaték a Pirenéken!
Miglen vágyam tovább vona.

S lehetne a Rhön s Szajna partján
A népet üdvözölni, mely
Az emberiséget gazdagítja
A szabadság eszméivel!

Majd a nagy britt ködölte földén
Bámulni az ész erejét,
A vas szorgalmat, melynek rabja
Lón a futó fény, lenge lég!

S ha vágyaimnak legdicsoőbbjét:
A tengert láthatnám szemem,
Mint ringatja hullámkarokkál
Az égi boltot öliben...

S tovább-tovább így egyre-egyre,
Keresztül nagy országokon,
Csodálva mindent, a mi szép s nagy
Szülemlé annyi századon!

S midőn a sok tapasztalásnak
Kincsét hegyekre halmozám:
Mint jó fiad oszt' visszatérni
Öledre, szép szülőházam!

HUDVÉGI JÓZSEF.

szENT HÁBORU.

A lefolyt orosz-török háboru alkalmával gyakran fenyegetöztek az ó-törökök a proféta zöld zászlójának kibontásával.

Mindamellet, hogy a világhelyzettel ismerős politikusk jól láthatta, miszerint a kétségbeesés e tényre már csak a méh boszujához lenne hasonló, mindamellet mégis inkább az volt a meglepő, hogy a végletekig keserített, megalázott török ezt nem cselekedte.

Mert voltaképen a mohamedánság odáig jutott, hogy a »szent háboru« valláspolitikai törvényének vagy egyáltalán nincs értelme, vagy csakugyan annak ideje most van itt, vagy soha.

Mert mi sugallhatta valaha ennek eszméjét? Ama lehetőség föltétele, hogy a mohamedánság világszerre magára marad az ellene egyesülő összes kereszténységgel szemben.

És ez az idő elérkezett. Nem a keresztény vallási hitbuzgóság, egy ennél gyakorlatibb, kérelhetlenebb indok egyesíti a keresztény világot az irtó harcra. Az a nagy ellentét, mely a polgárosultság haladó, terjeszkedő és a mohamedanizmus megállapodó, visszataszító természetére köz fönforgo.

Nem a római pápa hirdeti most ellene a keresztény háborut. E személyesült hatalom köthetett vele békét időnkint, és maga a harc eltartott századokon át. Ez nem volt rá halálveszélyes, a minthogy diadalmasan megállott vele szemközt sokáig.

Ágyu ellen ágyut szegezett, ezt nem tiltotta

a Korán. A löpor még nem tette túlhaladottá az izlam szellemét. De a könyvnyomda és a gőz ellen Mahomet kezében már nincs ütő kártya. Ez a szellemi és anyagi téren oly átalakulásokat idézett elő, melyek ellenében a Korán betűiben gyökerező szenvedőlegesen ellenállás, a dacz tértelensége, annyit mint a kapituláció.

Minden intézmény csak azon alapon állhat fönn, melyen felépült. A mohamedánság előtt tehát kész a választás: megkísérteni, quod sit, ut est, aut non sit — legyen, a minőnek lennie kell, vagy ne legyen.

A mohamedánságnak volna egy módja a menekülésre: ha át tudna alakulni, reform- és polgárosultság-képessé tudni lenni, a nélkül, hogy lényegét merőben elveszítene. Ezt akarta megkísérteni Mithád, a kire névze megegyez korának véleménye abban, hogy ha e földadat egyáltalán lehető, a szellemi tehetség és erély, a hivatás benne egyáltalán nem hiányzott.

De látszik, hogy e földadat lehetetlen. Sárga repából embert Schiller, fából vaskarikát Mithád sem csinálhatott, noha geniális volt mind a kettő.

A fölvilágosultság pártja, az új törökség várakozott, hogy hát ha mégis sikerül a modernizálás kísérlete; az orthodoxusok pedig hiték, hogy megeszik a muszkát, mert náluk is az ódiák a vérmesebbek.

Egyébiránt pedig az igazi ódon mozilmség természete a lassuság; nagyot vág, ha egyszer neki nyújtózkodott, de e nagy nyújtózkodás időt vesz igénybe.

Mint hogy Mithád, a török Prometheusz Kaif homokszívátághoz van kötözve, tehát egyfelől a divó polgárosodásban való megifjodás lehetőségének reménye a kisázsiai fővenybenzátonyra került, — és másfelől annak, hogy a portától három világűrben kezdik elszedgetni birtokait, hire megy a Nilus és Gangesz tájára: Marokktól kezdve Afghanisztaniig kezdi belátni az összes mohamedánság, hogy a keresztény és mohamedán világ közt nem lehet többé alku. És most már háreben duskáló pasák helyett kezdik a muzulmán pápák és barátok, zarándokok, seikek, dervisek csinálni a politikát.

Nem egy, a nélkülözésben, szűzi életben, askétaságban a mi középkori barátainkat messze fölülmuló mezitlábos dervis látja álmában Al-láht, beszél a profétával, s azzal az elhatározással, hittel ébred föl, hogy küldetése van a hanyatló, szorongatott mohamedánságot megmenteni, s mint proféta-jelölt, mint Allah egyes küldöttje mutatja be magát a népnek, hirdelve a szent háborut.

Mindenfelől ilyetén jelenségek hirtét hozza a táviró. Afghanisztánban Ejub az angolok, Afrikában Bu-Amema, Ben Akver a francziák ellen emelik föl a szent zászlót. És a követségek értesülése szerint mindenüvé Konstantinápolyból indul a paranasnak vett s gallat.

Semmi csoda, sőt épen természetes, ha a mohamedánság kétségbeesik, s megkísérli az utolsó erőfeszítést. Ha a szent háborura a stambuli kalifa nem adja is ki nyiltan a jelszót, meg fogja azt indítani maga a nép, a hívők egyeteme. Mekkora mérvet fog ölteni, az attól függ, mekkora erő rejlik még ez elavult intézmény szellemében. Itt-amott győzni fog nyilt síkon, fegyverrel; de le fog veretni előbb-utóbb; tért veszít egyre, szélesebb szorul és végre meg fog fulni levegő hián, az bizonyos.

A háreket botránysa törhetlen, lázító látvány a demokratikus érzelmű modern társadalomnak.

UJ SZERKEZETŰ IRÓASZTAL.

Az íróasztalok, különösen az iskolai padok célszerű berendezéséről és készítéséről annyit irtak utjabban, hogy ez maga egy kis irodalmat képez. Az iskolai padoknál természetesen azok olecsósága is irányadó s így azok sohasem lehetnek oly tökéletesek, mint a mit magánosok számára szoktak készíteni. Az utóbbiakból mutatunk be most egy újabb találmányt, melyet Ruppert Ottó Chemnitzben gyárilag készített dr. Schildbach, a lipcsei orthopaedikus intézet igazgatójának tudományos utasításai szerint.

A szék és íróasztal elkülönítve, de azért egymással összefüggésbe állanak; elzárható fiók, körülkerített könyvtartó, lámpatartó, stb.

külön van rajta s az egész szerkezet könnyen mozgatható, s úgy kis gyermek, mint felnőt ember számára célszerűen lehet alkalmazni. A kis elemi iskolai tanuló (1. ábra) ülése a szék egyszerű megfordítása által uja padra és hátsó részre, mint a lábtartóra nézve rögtön olyanná



alakul, melyen, mint a 2-ik ábra mutatja, felnőtt ember is kényelmesen ülhet. Hogy a tanuló munkája közben az egészségi követelményeknek megfelelő helyzetben (szabad mell, hátra tartott hát) maradjon, a mozgatható írólap úgy van berendezve, hogy az előtte ülő előre hajlása által rögtön visszahúzódik s így az író gyermeket



kényszeríti, hogy testének természetes tartást adjon. A mesterséges testtartás lehetetlen. Az asztalt vízszintesen állított lappal varroasztalnak is lehet használni, a székett pedig kis gyermekek számára mint asztali széket. Ez új találmány így többféleképp értékesíthető.

NYOMA VESZETT!

— ANGLI REGNY. —

HARMINCZHATODIK FEJEZET.

Menyegzőjük napján.

Husvét nagy hetében, keddi napon, kora reggeli órában végrehajtották egybekelésük polgári szertartását a veronai prefektúrán. Aztán kihajtottak Montorióba, a legközelebbi kis városkába, hogy az egyház áldását is vegyék frigyökre Padre Anselmótól, a ki ott volt lelkész. Eskuívójukon nem volt vőfély, se nyoszolyó leány, sem zene, sem virágzóráis, sem haragszó, sem semmi vigasság. Stefano Beni s a montoriói jegyző irták be magokat mint az esketés tanúi; s csak néhány falusi nép volt jelen, kíváncsiságból, hogy épen esküvő van a templomban. Aztán egyszerű reggeli következett a lelkészlakon; s akkor az új pár Velenczésre ment az első vonaton. Ez volt nászútjuk. Az öreg Beni mester, ki három hét múlva volt utának menendő Bariba, visszatért Veronába, hogy ott rendbe hozza ügyeit s készüljön új életére.

Velenczésbe érve egy nagyobb vendéglőben ebédelt meg, a hol osztrák katonai zenekar játszott. Mikor a zene megkezdődött, a hazafias velenceiek, az osztrák uralom s a fehér kabát elleni gyűlöletből, felkeltek asztalaiktól s oda hagyták a termet. Giulietta, a ki semmit sem tudott a politikáról, nem értette miért; de mikor Cesare megmagyarázta neki, benne is fölébredt az olasz leány s nem volt kedve tovább hallgatni az osztrák katonazenét. Férje szívesen engedett kívánatának s gondolába ültetek és a csatorna hullámai fölött a Lido felé suhantak.

— Cesare, — suttagó Giulietta, a mint férjéhez hajolt a gondolában, — nem emlékszel valamire.

— Mire, carina?

— Igéretedre, melyet menyegzőnk napján kell bevéltanod.

— Nem feleltem el édes; a gyürü itt van az erszényemben.

— A gyürü? Miféle gyürü?

— Tudod, egyszer régi abysszini gyürümet kérted tőlem s én azt mondtam, nem adok neked addig gyürüt, míg menyegzőnkön jegygyürümet nem tűzöm ujadra.

— Nem arra gondoltam. Egészen meg is feledeztem a gyürüről.

— Hát mást is ígértem e napra, carina!

— Igen; hogy elmondod, mi léte akkor szegény ujadat s honnan e sebhely rajta. Tudod, ez volt első kérdésem, mikor megjöttél s akkor azt ígérted, hogy majd menyegzőnk napján mondd el.

— Ugy van. S te türelmesen vártál és többé nem is kérdezted. Most hát elmondom az egész történetet, elejétől végig. Emlékszel arra az éjszakára, mikor elváltunk? Késő volt és nagyon sötét.

— Ah, de milyen sötét!

— Még sem oly sötét, hogy észre ne vettem volna, hogy a kapuközben valami merev alak áll, mozdulatlanul. Szememet szépegeve, egyenesen haladtam utamon s a kapuközbe léptem. Abban a perczen egy ember ugrott rám, késsel a kezében.

— Nagy isten!

— Kése azonban lesiklott, az oldalzemben levő könyv tábláján, melyet épen akkor kaptam tőled emlékül. S a mint e lesiklással az egysúlyt kissé elvesztette, megkaptam keze csuklóját s a kést ki akartam csavarni belőle. Erősen küzdöttünk, s e küzdelem közben a kés pengéje eltört. Erre ellenfelem megváltoztatta harcmodorát. Torkon ragadott; én őt hasonlóképp s kölcsönösen letepergett egymást a földrre.

— S aztán?

— Ó, szerencsétlenségére, fogaival mutatóujjamba harapott. Éles fájdalmat éreztem, mely dühbe hozott. Eddig csak övédelemre szorítottam, de boszumban elvesztve higgadságot, támadólag léptem föl. Összemarcszangolt ujjamat, nagy erőfeszítéssel kiszabadítva állkapcsai harapófogójából s öklömmel verni kezdtem arcát, száját, szemét, a hogy tudtam. Addig ütöttem, míg belefáradtam s azzal elbocsátva őt, visszajuttem a földre. Alig tudott magáról, a mint arczszal lebukott. Ezen megjűdtem s kivonszoltam az utczára; a kutból vizet huztam a fejére, hogy magához jöjjön. Nehezen tudott szólni, de mégis megértettem, hogy lakására kívánczik; nagynehezen, inkább vonszolva, oda vittem s kapuja mellett a falhoz támasztva, ott hagytam. Talán most is ott van.

— Ha megölt volna!

— Kicsibe mult, hogy én meg nem öltem. De minő gyerekeség ez? oly sapadt vagy mint a fal, kezeid hidegek mint a jég s egész testedben remegsz. Giuliettam — édesem!

Karjaiba fogta, csókokkal halmozta el, csitgatta mint egy megrémült gyermeket.

— A te könyved, gondold meg csak, a te drága ajándékod mentett meg a haláltól; az volt a talizmán, mely a bizonyos halálét elfordította szívemről — sajnálom, hogy a tábláját felhasította a kés; de majd újra bekötöttük, pergamentbe, vagy akár báronyba.

— Nem, nem! maradjon a mint van! így örök emlékül lesz az elfordított veszélyre. Szent lesz nekem, mert életedet mentette meg, oh kedvesem!

Ez alatt a viz széles, ragyogó tükrere kiértek. Velenczét, templomai- s palotáival, kerek kupoláival, magok mögött hagyták; a Lido még jó távol van előttök.

Donato most előveszi erszényét s egy gyürüt vesz ki abból.

— Nem oly egyszerű sima — mondás — mint a jegygyürü, melyet ma reggel huztam ujadra.

— Oh Cesare, ez királynénak való gyürü!

— Az én királynémnek, igen! Lássuk, mely kicsi ujárára talál.

S egyenként próbáltatta, rendre csókolva valamennyit.

— Hisz ezek gyémántok — mondá a lány, szeme káprázatában; — s ez a szép kis arczkép benne! Csakugyan nekem van szánva?

— Gyémántok igaz, de nem igen nagyok s nem igen értékesek. Az arczkép sem az enyém; sokkal régiebb mint az enyém lehetne. De bár az, a kit ábrázol, király volt a maga idejében, nem cserélnék vele, mivel férjed vagyok.

— Király?
— Igen, harmadik Károly spanyol király. Felteszem, hogy nem hallottad hírét, kis Giuliettám.

— Nem én soha; hatalmas király volt?

— Nem, de jószívű ember volt; azt is mondják, hogy soha sem volt hálátlan a jó szolgálatok iránt, de ez szinte hihetetlen. Az arczkép fölött, mint látod, a spanyol korona van kirakva, apró gyémántokból.

— Soha sem láttam ilyen gyönyörűt. Félnek viselni.

— Ne, édesem; viseld, törd el, vesztésd el; a tiéd. Értéke sem nagy, inkább mint különös régiség becses.

— Királyi gyűrű; s számomra vetted?

— Nem; sokkal azelőtt, hogy téged megismernelek, jutott birtokomba, más egybekkel együtt, inkább csak mint ráadás. Sokszor gondoltam már, hogy túladok rajta, vagy a tengerbe dobom, hogy eljegyezzem vele magamnak az Adriát, mint a velencei dózse hajdan. De most örülök, éretted *carinám*, hogy nem tettem.

Ezalatt a Lido-hoz értek.

— Most is óhajtod még egy pillantást vetni a sik tengerre? Ha akarod, kiszállhatunk s átmehetünk a Lidón, a tengerig. De igazán nem kellemes a járás ezen a szikkadt homok-zátonyon.

De Giulietta föl sem veszi a homokot; sem a tenger felől jövő szelet, mely ködöt hoz szárnyain. Kedvese — férje! — karjára dőlve, egész odaadással támaszkodva az édes oltalomra, míg fátvólát a szél fujja, elszántan megy a súppező homokon, föl a Lido zátonyának gerinczég, s mily boldog örömmel tekint el az Adrián, melyre a félhold ezüstös fényt hint, — mintha férje után neki is hazája lenne mostantól fogva a nyílt, a sik tenger!...

Ugyanez estén, ugyanebben az órában, a Münchenbe érkező személyvonatot, mely utasokkal megrakva, nehézkesen robog be a pálya udvarba, két hölgy várta, a meglehetősen hideg daczára — mert míg Velenczében már szinte nyár van, München alig bontakozott ki a téli fagyból. A mint a vonat megérkezett, a köpenybe és fátvólát burkolt két hölgy közül a magasabbik kissé előbbre lép társnőjétől, hogy jobban szemügyre vehesse a kiszállókat.

A vonat még meg sem állt, egyik kocsis ablakán egy férfi kéz nyúlik ki; kinyitja a kocsis ajtaját s minden vasuti szabály ellenére, a még mozgásban levő vonatról egy ur a Perrona ugrik.

— Lancelot! — kiált föl a fennálló hölgy.

— Winifred! Kedved itt? ezt igazán nem vártam.

S szanvedélyesen ragadja meg kezét, s magához vonja a fiatal hölgyet — csakhogy épen meg nem öleli és csókolja.

— Oh mily hosszú idő, mióta elvtünk! Nem hónapok, évek teltek azóta. S mily lassan

jött ez a vonat, mint a csiga! — Kedvesem, mily jó színben van kedved! S ez itt Brenda kisasszony? Igazán szép, hogy vártak. Ez igazi meglepetés. De várjon, nekem is van egy meglepetésem a kedved számára, melyet csak holnap kellett volna megtudnia. Nem magam jöttem...

— Nem maga? — ismétli Winifred, idegesen tekintve körül. — Hát mivel? — Ah!

S örömteljes meglepetés és fölismerés kiáltásával találja magát szemközt a kedves Pennefeathernével, a ki férjével együtt most bukkan elő a vasuti kocsiból.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* A sánta és béna koldusok főnöke Párisban nemrég meghalt s «kartársai» kvétel nélkül megjelentek temetésén, mintegy kétszáz vak, sánta, egykezü s más forma koldusok lehetett itt együtt látni. Az elhunyt Viller apának már egy lába sem volt, de azért harmincz év óta folyton ott csuszált a Boulevard Hausmann és a Palais Royal között s napi keresete 5—6 forintra ment. Így természetesen csinos kis összegre tett szert s mindenkor kész volt segíteni szomszédain, a mi nagyon emelte népszerűségét. Halála után megtakarított vagyonát végohajtása szerint a kerületben levő szegények között osztották ki.



NYOMA VESZETT! — KEDVESE KARJÁRA DÖLVE...

* A fák törzsei az újabb botanikai kutatások szerint naponként változnak terjedelmében. Kora reggeltől mintegy délután 2 óráig a fátörzsek átmérője folytonosan apad, azután ismét a növekedés kezdődik, melynek tetőpontja alkonyatkor van. Éjfélig ismét az apadás, s azután hajnalig a nappalnal nagyobb gyarapodás következik. E változással azonban a növekedés nem áll arányban, mert az apadás és gyarapodás teljesen megfelelnek egymásnak s az egész csak hullámzó mozgás, mely bizonyos tekintetben mindenütt feltalálható, így például az ember is reggel magasabb, mint délután s még a légmérő is valamivel magasabb reggel, mint a délutáni órákban.

* A villamvilágítás egy nagy hátrányát tapasztalták az Egyesült-Államok déli részében lakó fogadóskok. Az itteni nagyrészt mocsáros vidéken ugyanis a gáz melege visszariasztólag hatott a bogarakra, mig most a hideg villamfény a legyeket, molyokat s más rovarokat oly nagy mennyiségben csalta össze, hogy a lámpák körül néha százával is vannak. A villamvilágításról szólva, megemlítjük, hogy Edison New Yorkban iskolát állított fel munkások számára, melyben kizárólag a villamosságról tartanak kísérletekkel összekötött előadásokat.

* A lóhajtatást előszeretettel üzik az uri nők jelenleg a legjelentékenyebb francia fürdőhelyeken. Délutánonként egész özönnel lepik el a tereket fogataikkal. Más «férfias» szokásuk az, hogy lehetőleg férfias öltözetben jelennek meg, Dieppeben két matrószerű öltözetben, Trouvilleben széles piros ruhákban. Valószínű azonban, hogy mindez csak

oly különösség, mint egy amerikai fürdőben időző nő, ki ruhájára az egész kártyajátékot kifeszette.

* Washingtonban a két nem az előkelő osztályoktan nagyon elkülönül. A férfiak oly estélyeket rendeznek, hova nőket nem hívnak meg s viszontzásul a nők thea-estélyeikről zárják ki a férfiakat.

* A dublini állatkertnek Mac Carthy, angol hajóorvos érdekes fiatal orangutangot ajándékoz, melyet februárban Borneo északkeleti partján fogtak Sandakon mellett s akkor csak öt hónapos volt. Az alacsonyabb fajhoz tartozik, mely 4 lábnál magasabbra nem nő s jelenleg mintegy 23 hüvelyk magas és 13 font súlyú. Fogcsábjában ismét, mindenféle gyümölcsöt megeszik, de különösen szereti a burgonyát és tejbé mártott kenyert. Egészen olyan, mint a gyermek, ha valamit megtágnak tőle, földre dobja magát, nyöszörög és zsemlél. Nagy előszeretettel lógázza magát a fagyalyakon. Ha négy kéz láb megy, nagyon ügyetlen és félenk.

* Párisban pár év óta oly társaság áll fenn, melynek tagjai irásban kötelezik magukat, hogy holttesteiket a bonczani mintézetnek adják át bonczolás végett, hogy így holtuk után is használhasanak az emberiségnek. A társaság most új felhívást bocsátott ki tagok gyűjtése végett s a felhívásban különösen hangsúlyozzák, hogy ily előre elhatározás azért is üdvös, mert az orvosok és anthropológusok ismerve a meghalt életét, testszerkezete s különösen agyvelője és szellemi működése közt az összefüggést jobban tanulmányozhatják. A felhívás elítéli a halottak megégetését, mint értékes tudományos anyag elpusztítását.

* Nemzetközi mérteletességi kiállítást nyitottak meg Londonban, az islingtoni földművelési csarnokban. A kiállításon többek közt mindenemü szeszmentes ital (s ilyen egész segeg van) s az azok készítésére és szétosztására szükséges eszközök láthatók.

* Emberevő czápa-k vonultak be New York környékén a tengerbe és folyók torkolataiba s ezért a fürdők közt nagy rémület uralkodik.

* Párbaj emléke. Több mint ötven évvel ezelőtt a híres Wellington herczeg párbajt vívott a ma Londonban fekvő Battersea-parkban Winchilea lorddal. A párbaj helyén most felirattal ellátott emlékkövet emeltek.

* A posta-galam-bokat ezentúl az indiai hadseregnél nagy mennyiségben szándékoznak alkalmazni, mivel félnek, hogy zavargás esetén a táviró sodronyokat a hinduk könnyen szétrombolják.

* Buenos-Ayres-ban a kiállítás 1882. febr. 15-én nyílik meg.

Termények s ipar egész Amerikából, gépek azonban a világ bármely részéből kiállíthatók.

* A hirdetések nagyságát az Egyesült-Államokban eléggé tanúsítja az az adat, hogy a drága «New York Herald» ez évi ápr. 24-ki számában 107 hasáb új hirdetés volt. Ápril 17 (húsvétvasárnap) 168 hasábjá volt s a «Times»-nak Chicagóban 192 hasáb hirdetése.

* „Doseh” név alatt volt ismeres Egyiptomban egy hírhedt mohamedán egyházi szertartás, midőn a sheik végtelen sok fanatikus földön végig heverő testén keresztül lovagol. Az egyiptomi dervisek főnöke most e szertartást egyenesen eltöltötte s e mellett kiadta rendelkezést, hogy nem szabad többé, mint ezelőtt, a moharrem hónapban kést nyelni, tizet, üveget és kigyókat enni vagy magukat megsebesíteni.

* Új tó támadt a svájci havasokban egy angol lap szerint. A Rajna felső folyásánál egyik mellék folyójába, melyet a lap Jobelnek nevez, óriási szikla esett s az egész völgyet megtöltötte vízzel.

* A Niagara vizesét njobban nevezetes alkalmakkor villamfényvel tűndőiesen világítják ki. Tizenhat villamláng ég, mindgyik 2000 gyertyafényvel s e mellett a Prospekt-parkban több gáz láng. A villamfény a Table-Rockpoint-ot is megvilágítja s a parkolások nagy részét. A hatást, melytől különösen a hullámok különböző színében nagszerű, nem lehet leírni.

A HONVÉDSEREG A HADGYAKORLATOKON.

A Mező-Kövesd körül immár befejezett lovassági s a Miskolcz környékén folyó minden fegyvernemből nagy hadgyakorlatok sok tekintetben érdemelnek nagyobb figyelmet a megelőző években tartottaknál.

Már a terep megválasztása is erre mutat, mivel egy esetleges orosz invázió esetén csaknem bizonyosra vehető, hogy a döntő nagy összeütközés csatateré az a vidék lesz, melyen most a hadgyakorlatok folynak.

De figyelmeztetők e gyakorlatok azért is, mivel a tizenkét év előtti föllállított, s azóta nagy erélyvel szervezett és fejlesztett honvédsereg, a mi nemzeti hadseregünk magva, melynek földadata a haza védelme s mely maga az országgyűlésnek felelős magyar honvédelmi miniszter alatt áll, most már odáig fejlődött s szervezete annyira haladt, hogy már nagy tömegekben, önállóan működő hadtestekben, gyalogsági hadosztályokban és lovassági dandárokból léphet föl s vezéreinek és főparancsnokainak most először nyújt alkalmat a nagy csaták sorsát eldöntő hatalmas erő fölött

gos szolgálatban levő létszámot háboru esetén kétszeresére emeli, béke idején azonban békés polgári foglalkozásainak ellátásától nem vonja el.

A honvédsereg föllállítása is a szükségnek lön eredménye. Magyarországon könnyű volt e seregszaporítás, mert a honvédség népszerű intézményének föllállításával a nemzet egy régi vágya teljesült: nemzeti hadseregnek s ezzel épen ekkor visszanyert alkotmányának hatalmi biztosítékának jutott általa birtokába. A nemzet örömet hozott áldozatot a dicső emlékeztető honvédsereg föltámasztására s mindenki szerencsésének tartotta, ha a honvédsereg kötelekébe belpelhetett. S ennek köszönhető, hogy a m. k. honvédség tizenkét év alatt annyira harcoképessé vált, hogy becsülettel állja meg az összehasonlítást a közös hadsereggel, sőt tekintve a gyakorlatokra fordított idő roppant különbségét a kettő között, a szakértők szinte csodálattal vívják ki. Van alaposan iskolázott, értelmes tisztú kara, tökéletesen kiképzett, begyakorolt legénysége, czélszerű taktikai beosztása, mely minden tekintetben megfelel az új harcsmódor követelményeinek, 92 tényleges s ugyanannyi tartalékszázalój kereteibe

resztül egy akkor vert tábori hidon, Leczinszky porosz generális nem állhatta meg, hogy oda ne lovagoljon Szende Béla honvédelmi miniszterhez, s így ne szóljon hozzá: «Biztosítom exzellenzádat, hogy nincs olyan nemzet, mely ily rövid idő alatt az ifjú legénységéből oly kitünő katonát birna formálni, mint a hogy én azt itt a magyar honvédségnél tapasztalom. A katonás magatartás, daliás külső és masirozás tekintetében igazán alig lehet közte és az állandó rendszer hadsereg csapatai között lényeges különbséget észrevenni.»

Büszkék lehetünk honvédeinkre, kik új bizonyosságot tesznek minden alkalommal, hogy a harczi magyar nemzet gyermekei, mely hazát szorított magának idegenek között s ezernyi viszontagság és sorscsapás között egy év-czredig föntartotta. Ha látjuk őket s olvassuk felölök az elismerő közleményeket: bizodalom támad bennünk, hogy ily védő mellett, ha kellőleg fejlesztetik, ha ápolja kebelében a nemzeti szellemet s ha nemzet és trón által őszinte ápolásban részesül, reményvel tekinthetünk egy második évezred elébe.



A HADGYAKORLATOKRÓL. — A KIRÁLY ÉS TÁBORKARA, A LOVASCSAPATOK MOZDULATAIT SZEMLELVE.

rendelkezni. Így pl. Máriássy János altábornagy, egyik gyalog honvéd hadtest parancsnoka az 1848/9-ki szabadságharc óta, melyben mint honvédszerecsnek kiváló szerepe volt, ma huzza ki első ízben kardját a harcmezőn; ugy szintén Ghyocz Béla vezérőrnagy, a budapesti I. honvédkerület parancsnoka, most tesz először szolgálatot, mint egy mind a három fegyvernemből összeállított nagy hadtest vezére.

Midőn 1866-ban az óriási számarányokra terjedő hadakkal viselt harcsmódor első ízben mutatta be magát a meglepett világnak, s midőn egy aránylag kisebb és gyöngébb állam a nép minden rang-és kor-osztályából alakított s kitünően szervezett és begyakorolt seregével egymásután gyorsan következő győzelmek hosszú sorával tönkre tett egy magánál nagyobb, hatalmasabb országot: szinte kényszerűséggé tette, hogy minden állam fegyverkezze, szaporítsa haderejét s változtassa át elavult védekezési rendszerét, ha megtámadtatása esetén a biztos legyőzetésnek eleje nézni nem akar. A mi monarchiánkban is ez lön a jelszó s így jött be az általános védkötelettség, mely az államok minden fegyverfogható erejét fölhasználja; így lön fölemelve a hadi létszám s így alakított meg az a tartalék-védő, mely a valósa-

oztott hadról, 130—140,000 gyalogból és tíz teljesen fölszerelt lovasezredből alakult tényleges állományval, mely összes erő 14 gyalog és két, együtt egy hadosztályt alkotó lovasdandárban egyesül, — fölésküdvé az alkotmányra, magyar vezényszóval, magyar zászló alatt.

A király, a legfőbb hadur, kinek zemei előtt a hadgyakorlatok folynak, nagy kedvteliséssel nézi vitéz honvédeit s még idegen tisztekkel idegen nyelven folytatott beszélgetéseiben is mindigmagyarosan «honvédeknek», «honvédhuszároknak», «honvéd hadosztályoknak» nevezi őket. Nagy öröme telik, midőn, mint képünkön is látható, valamely magaslaton helyet foglalva, végig tekint a gyakorló mezőn s látja, mily pontossággal jelennek meg a honvéd csapatok a kitűzött helyen s perczben s mily kitünő rendszerben, mily kifogástalanul végzik mozdulataikat.

De nem csak ő, — ki némileg elfogult is lehet irányukba, mert hiszen az ő belegegyezésére volt szükség, hogy a magyar honvéd föltámadjon, — a hadgyakorlatokon jelenlévő idegen katonák tekintélyek se foithatják el csodálkozásukat a honvédek harczertermett volta fölött. Így pl. a Sajó, Köröm és Tisza-Lucz között folyt manőver alkalmával, midőn a honvéd lovasság a legsebzett rendszerben nyomult ke-

EGY HAZÁNKFIA LEVELEI AUSZTRÁLIÁBÓL.*

(Utazás a hajó utolsó osztályán. Szalon-koszt burgonya-hámozásért. A Wiener Schnitzli és Nockerli Ausztráliában. A melbourne-i «Herald» az itt utazó osztrák és magyar főúrnokról. Thun gróf magyar kurijra. Arany-lesők. Kettő művész hazánkba hangversenye.)

Melbourne, 1881. március 1.

Mult levellem óta csak két hét mulván el, természetes, hogy ily rövid idő alatt helyzetemben változás nem igen történhetett. Vagyok, a mi voltam: pinczer az «Austrian Restaurant»-ban és «aranyleső» stb. Foglalkozásom sokoldalúságát bizonyítja az, hogy délelőttijeimet a zöldség-tisztítás nemes mesterségének áldozom. Burgonya-hámozás, borsó-törés, zöld paszulyvátság, — ezzel telik el a délelőtt. Angol fogalmak szerint mindezekben a teendőkbén én champion vagyok; hanem ha boldogabb időkben Szikszaynak az én módom szerint hámozott krumplit, vagy vágott paszulyt adott volna át a szolgáló, tudom, hogy az az angyalszelidésű

* A budapesti társaságokról is jól ismert hazánkfiának egy itteni barátjához intézett levele, kit viszontagságos sorscsapások vetettek az ötölk világrézbe.

Petőfinek «Királyokhoz» című költeményére jelent meg Debrezenc város könyvtárjában. Címe: «Honfi szózat» s a vers alá ez van írva: Mező Dániel hajdu-bőszörényi nemzetőr és társai. — A „Magyar Szemle” szeptemberi füzetében K. Király Pál Metternichről közöl jellemrajzot a nemrég megjelent emlékirata után s Beniczkyné Bajza Lenke «Thiabe» című novellát ad. Dr. Jámber Jenő az operáról mint drámai zenéről írt terjedelmes cikke véget ért. Requiny Géza pedig az antropológiáról és ethnológiáról kezd cikkeit. Jóab Lajos mutatványt közöl nosokára megjelenő ossian fordítmányokból. Széchy Károlyt négy dalt találunk. A könyv-ismertető rovat Salamon Ferencnek a «Budapesti Szemle»-ben megjelent cikkeivel polemizál.

— A „Természettudományi Közlöny” szeptemberi füzeteiben dr. Dező Béla bevégzi «A keletkezés történetéről» szóló cikksorozatát. Ráth Arnold értékelik a szénsavról és ennek a természet háztartásában való szerepléséről, Hanusz István pedig alfldünk «magyar fájáról» ir, a mi nem más, mint az akácfa, ez az Amerikából eredt fa, mely az alföldön mind nagyobb területet hódít meg. Az akácot Robin János francia udvari kertész 1600-ban hozta be Virginiiából Franciaországba, s Linné a behozó emlékére nevezte el Robiniának. Francia földről csakhamar elterjedt, s nálunk igen jól érzi magát, mert évenként kétszer is virít, legelőször május havában, míg Németországban csak egyszer, akkor is június-július hónapokban csak virágot. — Az „Erdészeti Lapok” augusztusi füzete most is több jó és szakavatott ezikben foglalkozik az erdészeti ügyekkel. — A „12 röpirat”, Istóczy antisemitikus folyóirata szeptemberi füzeteiben főkép a németországi és oroszországi zsidó-üldözéseket regisztrálja.

Füzetes vállalatok. Gr. Széchenyi keleti utazásáról a Révai-tetvéreknél a 13-ik füzete jelent meg, illusztrációkkal. A „Nővilág” című fordított műből pedig (Maeh) és társa kiadásában az újabb füzete a dél amerikai nőket ismerteti.

A párbajszabályokat író Csáthy Károly debreceni könyvkereskedő németül adta ki. A «Duell-Regeln» szerzője Raimund Sebetic hnszár főhadnagy s ára 60 kr.

Greguss Agost őssze költeményei sajtó alatt vannak az Athenaeum kiadásában s karácsonyra díszes kiállításban jelennek meg, mintegy 20 ivnyi terjedelemben.

Jókai regényei külföldön. Stampfel Károly, lipsei és pozsonyi czég, Jókai regényeinek német fordításából új és oleo kiadás rendez, hetenként megjelenő, három ivnyi füzetekben, melynek ára csak 25 kr. Százhusz füzete terjed e vállalat. Lengyel nyelven is sok műve megjelent Jókainak, leginkább német fordítások után, s a legtöbbet Callierné asszony fordította. A «Kőszív ember», «Arany ember», «Enyim, tied, óvé», «Fekete gyémántok», «Politikai divatok», «Uj földesur», s még több novella azok, melyeket Callierné fordított le.

A nőparkiállítás emlékét egy szakmunka fogja megőrizni az irodalomban. Gelléri Már irta és írja «Országos nőparkiállítás» czimmel. Előfizetési ára egy forint; a pénzek a szerzőhöz e hó 20-dikáig (rövid határidő) küldendők be.

Pályázat. A pesti Lloyd-társaság 1882. márcziusában megjelenendő évkönyve számára oly érkeztést kíván, mely a magyarországi kereskedelmi- és iparkamarák jelenlegi szervezetének hiányait megvilágítja és tekintettel más kulturálomok ily intézményeire, a törvényhozás uton eszkozöndő javításokra gyakorlati javaslatokat tesz. esetleg egy új kereskedelmi- és iparkamara törvényjavaslat kidolgozását megkísérli. Jutalma 30 darab arany; terjedelme az évkönyv három ivnél több nem lehet. A pályaművek ez év utolsó napjáig küldendők a pesti Lloyd titkári hivatalába.

A nemzeti színház dramabiráló bizottsága egyhangúlag előadásra ajánlotta Csiky Gergelynek „A haviár” című háromfelvonásos bohózatát; azonban csak tavasz felé kerül színre, mivel télen át a szerzőnek előbb elfogadott drámáját; a «Czifra nyomorúság»-ot fogják adni. Szász Károly egyik tragédiáját, a «Herodes»-t közelebb átdolgozta s ujra benyújtá a nemzeti színházhoz, hol még e téli idényben előadják. A múlt annak idejében akadémiai pályadíjat nyert s a színpadon is sikert aratott. Szerzője az utolsó felvonást tartotta szükségesnek egészen ujra dolgozni.

A budai várszínházban a nemzeti színház személyzete október 1-én kezdte meg az előadásokat, s ettől kezdve a márczius végéig terjedő 72 (dráma, operai és ballet) előadásra a nemzeti színház igazgatósága bérletet nyit, földszinti és elsőemeleti páholy 260 frt, II. em. páholy 160 frt, földszinti zártszék 40 frt, évnegyedre 22 frt, egy óra 8 frt.

Felekiné jubileuma. Az írők és művészek társasága elhatározta, hogy Felekiné művészi pályájának 25 éves jubileumát meg fogja ünnepelni. A nemzeti színház igazgatósága, melynél Felekiné e negyedszázadtól töltötte, szintén intézkedéseket tett a jubileum iránt.

Feszty Árpád jeles fiatal festőnk «Szent-Gelért vértanúsága» című nagy képet küld az ősi kiállításra, mely bizonyára méltó társa leendő általános föltünést keltett «Golgóthá»-jának.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A hírlapírók nyugdíjintézetének Weisz B. Ferenc születése 81-ik napja alkalmából száz frtot küldött, igérve, hogy minden születésnapján ismételti fogja e küldeményt. A játékosan öreg ur már az intézet megalakulásakor 200 frt alapítványt tett. Az intézet vagyona megalakulásának két hónapja alatt közel 3000 frtal gyarapodott adományokból s augusztus 31-én alapítókéje 34,266 frtot tett. Az Assicurazioni-Generali budapesti vezérgazgatósága a tagdíjak havonkénti beszedését vállalta el. A nemzeti színház tagjai elhatározták, hogy e hó utolsó hetében, 27-én vagy 29-én a gyapju-utcai színházban előadászt rendeznek a nyugdíjalap javára. Előadják a nemzeti színháznak most legkedveltebb darabját, a «Váljunk el» vígjátékot Sardoutól; alkalmi prolog irására pedig fölkerék Jókait, s az előadásra meghívják a királyt, József főherceget és Koburg herceget.

A nőparkiállítás bíráló bizottsága e hó 10-én hozta meg az ítéleteket. Az I. osztályban aranyérmét kap 22 kiállítás, a II-ban 2, a III-ban 14; az I. osztályban ezüstérmét kap 62 kiállítás, a II-ban 62, a III-ban 39; az I. osztályban bronzérmét kap 114 kiállítás, a II-ban 128, a III-ban 149. Összesen aranyérem odaítéltezt 63, ezüstérem 169, bronzérem 391, s így egészen kiadatott 617 érem. A IV. V. osztálybeli kiállítások különböző foku elismerő oklevelet kapnak. A főlözlamlási bizottság 19-ig adhatók be, s a főlözlamlási bizottság 19-ig tartandó ülésében fog határozni azok föltt.

A fővárosi szeretetház egyesülete elhatározta, hogy Molnár Aladár emlékének megőrkítésére alapítványt tesz, melyre gyűjtéseket indít. A gyűjtő bizottság elnöke Pirinczerné urhölgy.

Az állat- és növényhonosító társaság évi jelentése 1880-ról a következő főbb adatokat tartalmazza: Összesen 89,191-re ment a látogatók száma s belépti díjakból 14,294 frt folyt be. Az általa bevétel 28,360 frt. Az állatok létszáma a múlt év végén 781 darab volt. Tojás 2036 darabot termeltek és adtak el. A tyúkászat általában jövedelmez, míg a tengeti nyul terjesztése iránt kevés az érdeklődés. Az állatkert főpártfogói voltak tavaly is: a főváros, a kormány, József főherceg, Semsey Andor s az első hazai takarékpénztár. A növény honosítás is, Marc Ferenc fűvész vezetése alatt, elég eredményes folyt.

Értesítés. A ki a jövő évben a Kárpát egyetelbe mint új tag akar belépni, annak az ez idei évkönyvet maga költségén ingyen küldöm meg, míg készletem tart. Igló, 1881. szept. 11. — Kövi Imre tanár.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Egyetemi ünnepek. Az egyetemi iskolai év megnyitása vasárnap volt.

A budapesti egyetem disztermében gyűltek össze a tanárok s az ifjuság és dr. Vécsy Tamás jogkari dékán mondot tanulságos beszédet, szólnán az anyagi és erkölcsi romlásról, mely már az egyetemi tanuló közt is kezd terjedni, mert sokan látogatóknak a játéklabrlangokat, a tivornyahelyeket, vesztegetve pénzüket, idejüket és rontvajellemöket. A játéklórság egyik főoka korunk romlásának, a sok sikksasztárnak, öngyilkosságának, a családi élet duftalságának. Ezek ellen leghatalmasabb szer a munka, a szorgalom. Erre buzdította tehát a fiatalöket, mely a jó szellemet megtalálhatja az irodalmi művekben, s ismereteit gyarapíthatja a tudományos intézetek látogatásában. Azt a tervet is megpendítette, hogy az egyetemi könyvtár olvasótermei oktöbertől áprilisig esti 10 óráig nyitva legyenek, mert akkor a fültekt, világitást nélkülözö szegény tanuló ott töltethék az estéket haszonnal, a kávéházak helyett. Vécsy felszólitást intézett a komoly törekvésű ifjakhoz, hogy igyekezzenek könnyelmű ismerősöiket elvonnai ama labrlangoktól, hol pénzsz módjára terem az átok és gyátlad. E beszédet zajosan megjelne-

ték, de reméljük, hogy nemcsak éljenben lesz meg a vizshangja.

A műegyetemen, melynek megnyitási ünnepén b. Kemény Gábor miniszter is megjelent, Szily Kálmán rektor tartott beszédet, visszapiantást vetve az elmúlt iskolára, melyben 57 tanár tanított 90 tantárgyat s 470 tanulót. Ezután Bielek Miksa tartott emlékbeszédet a gyászos halállal ki-múlt Horváth Ignác tanár föltt. A beszéd telve volt elismeréssel.

A kolozsvári egyetem megnyitó ünnepén dr. Haller Károly, a mult évi rektor tartott beszédet, említván, hogy a vegytani intézet már épül, s ezután következnek a klinikák. Rendes tanár volt 41, s ezenkívül magán tanár, rendkívül tanár, tanársegéd és egyéb előad 29 foglalkozott. A hallgatók száma 480, a jogi karban 212, az orvosiban 90 és 42 baba, a bölcsészetiiben 64, a matematikaiban 39, s végül 28 gyógyszerész. A tanuló összesen 23,102 forint segítséget nyertek, melyből az állami ösztöndíjak összege 10,800 frt. Volt az ifjuság közt is segítő egytel. A könyvtár létszáma mintegy 15,000 kötet. E jelentés után dr. Ajtai K. Sándor új rektor tartotta meg székfoglalóját a tudomány és hit meg-egyeztetése s a tudománykörok egyetemlegességéről.

KÖZLEKEDÉS.

Két vasuti vonalat adtak át e hó 15-iken a forgalomnak, a szamosvölgyit és a nyitra-tapolcsányit. A szamosvölgyi megnyitására Ördödy és b. Kemény miniszterek is leutaztak. E vasut Kolozsvárt Apahidától kezdve Deessel köti össze. A minisztereket ünnepélyesen fogadták Kolozsvárrt, honnan a megnyitó vonat a meghívottakkal reggel indult el s 2 óra 5 perczor ért Deésre, hol nagy tömeg várt, Róth Pál polgármester mondot üdvözlő beszédet, s este fáklýsmentet és bál volt. Az egyes állomásokon, Apahidán, Bonczhidán, Nagy-Iklódon, Szamosujváron is üdvözlő küldöttségek fogadták a vonatot. Szamosujváron a város villás reggelit is rendezett. A nyitra-tapolcsányi megnyitásra az osztrák állami vasut budapesti és bécsi indöhözaiból mentek el a meghívottak s Tótmegyerélt találkoztak, Pozsony mellett, hol villásreggelit is, s fél tízenketötre indultak tova. Félégykor értek Nyitraira, honnan az új vonal-ág épült. Az állomáson nagy sokaság várt, s azután minden állomásnál megújultak az üdvözlések. Nagy-Tapolcsányban diadalvet is emeltek, s úgy szólvá az egész környék öszeseregett. Itt volt a megnyitási lakoma, s a társaság csak este szállt ismét vonatra, hogy visszatérjen.

MI UJSÁG?

A miskolci hadgyakorlatok e hó 16-án végzödtek, s azzal véget értek Miskolcz városának zajos, ünnepi napjai. A király mindennap kora reggel ment ki a gyakorlatokra s dél körül, vagy ké-sköbbsébb tért vissza. A nagy hadi játékokat e hó 12-ike óta tartották az öszes csapatok igénybevételével.

A honvédségnek is kiváló alkalmá volt behizonyítani, hogy mily jól megállja helyét a rendes katonaság mellett. A király, a trónörökös, Albrecht főherceg több ízben nyilatkozott teljes meglegedéssel honvédeink harcképességéről. A miskolcz-vidéki hadgyakorlatokhoz hasonló nagy manövereket még nálunk nem tartottak. A háboru minden eshetősége tekintetbe volt itt véve, s a harcok mellett a táborozás ügyeit is tanulmányozták, minök a szállítások, az összeköttetések, az élelmezés, a sebesültek öszeszedése és elszállítása. Ez utóbbit ugy intézték, hogy bizonyos számu legénység előre megkapta a rendeletet, hogy el fog esni vagy pedig megsebesül. Ezek aztán ott maradtak a harezterén s úgy szedték öket össze. A 36,000 főnyi katonaság egészségi állapota egybeíránt igen kedvezö volt; e hó 14-én mindössze 978-ra ment a betegek száma. A csapatok e hó 16-án oszlottak szét. A fővárosi helyörség 18-án fog haza érkezni. A király Miskolczról Gödöllőre jön. Ö felsége e hó 16-án reggel 6 órakor távozott el Miskolczról. Még a gyakorlat-terre ment, s csak a gyakorlatok után utazott el, de nem tért többé vissza Miskolczra. Mikor reggel eltávozott, nem volt sok közönség az utczákon, mert azt hitték, még vissza fog térni. Elindulás előtt ö felsége beírta nevét a vendéglögs által neki bemutatott vendégekönyvbe. József főherceg szintén elhagyta Miskolczot.

A nagyváradi ősi székesegyház alapjainak további kiásatására a hadügyminiszterium megadta

az engedélyt. Az ásatások vezetésére kiküldött dr. Henslmann Imre, az orsz. műemlékek bizottsága elöadója, a helyszini kutatások és tanulmányozások alapján tett jelentésében annak a nézetének adott kifejezést, hogy az alapzatok kétségtelenül a nagyváradi várban fennállott összekegyház alapjai. Szerinte minden kétséget kizárólag e helyen kell keresni a Szt. László féle legelsőben épített bazilikát is. A közköztársági miniszterium a tett jelentések következtében Hegedüs Kandíd Lajos miniszteri tanácsost küldötte le, hogy az ásatások megkezdése és azok további mözozatai iránt a szükséges intézkedéseket a helyszinen személyesen tege meg. Hegedüs miniszteri tanácsos, Henslmann Imrével és Steinhausz műépítéssel együtt s a katonai műszaki igazgatósággal már meg is állapították a teendöket.

A nemzetközi földrajzi kongresszus e hó 15-én nyit meg Velezenceben. A királyi pár is megjelent az ünnepélyes megnyitásra. A különben csöndes városban egész új élet fakadt. Zászlók lengenek (a királyi palotán ott van a magyar is); mindenfelé nagy a sürgös-forgás; a királyi udvar ott léte és az idegenek ismét visszahozták a zajt a lagunák városába. Magyarországot a kongresszuson és a kiállítás-on többen képviselik; ott van Hunfalvy János, Vámbéry, gr. Zichy Agost, Erdöi Béla és Mircse. A kongresszus választmánya egyik ülésén Vámbéry élénken fölszólat az ellen, hogy miután mind Mahidától kezdve Deessel köti össe. A minisztereket ünnepélyesen fogadták Kolozsvárrt, honnan a megnyitó vonat a meghívottakkal reggel indult el s 2 óra 5 perczor ért Deésre, hol nagy tömeg várt, Róth Pál polgármester mondot üdvözlő beszédet, s este fáklýsmentet és bál volt. Az egyes állomásokon, Apahidán, Bonczhidán, Nagy-Iklódon, Szamosujváron is üdvözlő küldöttségek fogadták a vonatot. Szamosujváron a város villás reggelit is rendezett. A nyitra-tapolcsányi megnyitásra az osztrák állami vasut budapesti és bécsi indöhözaiból mentek el a meghívottak s Tótmegyerélt találkoztak, Pozsony mellett, hol villásreggelit is, s fél tízenketötre indultak tova. Félégykor értek Nyitraira, honnan az új vonal-ág épült. Az állomáson nagy sokaság várt, s azután minden állomásnál megújultak az üdvözlések. Nagy-Tapolcsányban diadalvet is emeltek, s úgy szólvá az egész környék öszeseregett. Itt volt a megnyitási lakoma, s a társaság csak este szállt ismét vonatra, hogy visszatérjen.

Kolcsey sirja. Schlauch szatmári püspök nemrégén bérmálási körútjának Csekét is meglátogatván, fölkereste az ottani temetőben Kolcsey sirját, melyet egész elhagyatott állapotban talált. A gaz fölverte, a szobrot környező rácsozatot megemésztéssel fenyegette a rozsdá. A püspök neheztelést fordult azokhoz, kik több gondot viselhetnének a haza egyik jelesének sirjára.

Kazinczy-ünnep Dédácson. Kazinczy-emlék-ünnepet rendez f. hó 25-én Dédácson (Hunyad-megy) Fáy Béláné, gr. Kun Irma, jeles tudósunak, gr. Kun Géának nővére. Ez ünnepély ama látogatás emlékének van szentelve, melylyel 1816-ban Kazinczy Ferenc megtisztelte nevezett grófnő nagyanyját. Kun Irma grófnő ez ünnepély megtartásául kegyelesek kötelességet ró le, mert már nagyanyjának szándéka volt emlékkövel megjelölni a látogatás színhelyét. Kazinczy Ferenc Kun grófnő kérésére maga készíté el az emlékkö rajzát és föliratát. Az emlékkö föllátítása azonban egy s más okból ez ideig elmaradt.

A királyi látogatás emléke. A miskolcz-vidéki nagy hadgyakorlatok e hó 13-án Herád-Németi körül folytak, s ö felsége egész kíséretével sokáig időzött s Sashalmon, honnan mindent figyelemmel lehetett kísérni. Darvas abaujmegei főispán, kinek itt birtokai vannak, elhatározta, hogy e nap emlékére obeliszket állított a ponton, melyet ezental ö felsége tiszteletére «Királyhalom»-ra fognak keszletelni.

Egy hires tudóst, a francia Pasteur-t várják a fővárosba, kit a kormány hívott meg, hogy bemutassa ama nagy feltünést keltett kísérleteket, melyek a marhavész gyógyítására vonatkoznak. Pasteur ugyanis rájött, hogy beöltösök által a lépfene ragályának a marha ellenáll. Kísérletei fényesen sikerültek.

Japáni diplomaták Budapesten. Janakebara és Takala, a berlini japán követség tagjai (az előbbi feleségével) pár napot Budapesten töltöttek. Az exotikus vendégek Bécsből érkeztek, a Hungáriában laktak, egy tolmács kíséretében nézték meg a látnivalókat, többi közt a muzeum gyjteményeit is.

Liszt Ferenczről aggasztó hírek érkeznek Weimarból, hol a nyarat töltötte. A zongora-kingy hehek óta nem hagyta el lakását s lábai napról-napra nagyobb kiterjedésben dagadnak. Az orvosok eleinte a lábuk dagadását a pár hóval ezeltört történt ütődés következményének vélték, ma már azonban alig lehet kétség, hogy a vizkör egy neméké tünetei. A maestro járó nem képes, folyton feküdnie kell. Kedélye komor s idegete izgékony. Ujabb hírek szerint azonban állapota nem veszélyes.

A Szegzárd név eredetéről, a szept. 4-ki Garai-ünnepély alkalmából, sok minden össe van hordva. Az ottani két heti lap, t. i. a «Tolnamegyei

Közlöny» Szegzárd-ja és «Székszárd» közt, valamint Fehérvár és Székes-Fehérvár közt egy foly a betűharcz és ténta-festékes háboru, valamint hajdan Konstantinápolyban a homouzios és homouzios-féle hit-háboru. Csak maradjunk Kézainál, ki 1280 táján IV. F. igr ír: «I. Béla a maga Scenagard monostorában temetteté el, melyet ő barna és kopasz lévén, a maga alakjáról így kívánt nevezetelni.» A pécsvárad apátság 1015-ki alapító levelében már előjön ugyan a Szegzárd—Soocsard (minthogy van is benne sok sár) helynev, mikor pedig I. Béla még vagy nem született, vagy kis gyermek volt: ennél-felgy a név inkább I. Béla atyjára, ki a krónikában Zár Lászlóknak nevezetik, vonatkozik; szokás lévén az időben, azután is a helynevet a birtokos után származtatni. — A szépségi Máriási család levéltárában 1311-ből, egy zaksaar barnaepj ló cseréjéről szöl egyik ökmány. — H. L.

A murányi vár régiségei. Koburg Filöp hercege a muzeumnak küldé el azokat a régiségeket, melyeket a murányi várban találtak; s melyek az uradalmi igazgatósági lakban hevernek: fegyverek, vérték, sodrony ingek, gyűrök, férfi és női piperecikkek. Különösen felemlitendő egy majdnem félmázsas vasgolyóval terhelt rablánc, melyet a vár egyik földalatti börtönében találtak. A békóiban még most is látható a szegény rab lábszárcsontja, mivel azok olyan szorosnak voltak a rab lábára verve, hogy halála után sem estek ki belöle a csontok.

Holttest-égetés Budapesten. A főváros közegészségügyi bizottsága e napokban a holttest-égetés kérdésevel foglalkozott, s azt határozta, hogy a hatóság által kijelöendő s létesítendő új temetőben a fakultatív hullaégetés lehetőségét nem kívánja megakadályozni, de a szükséges hatósági intézkedések megtétele után azt melegen ajánlja.

Adó a színházi jegyekre. Bécs városa minden nyilvános előadás jegyeit meg akarja adóztatni, s több színházigazgatót kihallgatott ez ügyben. Ezek a bécsi színházi viszonyokat nem tartják olyanakk, hogy ez újabb terhek igen súlyosan ne suttának. Az igazgatók azt ajánlják a városnak, hogy a normanapokon városi jötkönyv czélokra előadásokat rendeznek, melyek utján harmincezer frtot hisznek behozhatni. Ha az adó behozatnák, a színházigazgatók azt kérik, hogy csak bizonyos számu jegyeket tul szedessék az adó; ugy, hogy adóval csak a nagyobb látogatottságnak örvendő esték rovatának meg.

Mérges kigyók Kolozsvár körül. A Pelias borus nevű mérges kigyó nagyon elszaporodott Kolozsvár körül. Nemrég egy vasuti mérnök kezét marta meg s bár kitünő orvosok gondosan ápolták, a kéz még most is rángatózik s az ujjak elvesztették hajlékonyságukat. Marása minden körülmények közt veszélyes, elhanyagolás esetén halálos.

Nagy czápat fogtak a mult héten Bucucariban, és távirat útján tudatták b. Kemény kereskedelmi miniszterrel, hogy a 7 méter hosszú és 10 mázsás állatot fölküldenek a nemzeti muzeumnak, ha itt hasznát vehetik.

Magyar furdök látogatottsága. A legújabb kimutatás szerint Balaton-Füreden volt az idén 2058, Buziászon 1007, Harkányon 1254, Herkules-furdön 4270, Krapina-Töplíczen 1595, Margitszigeten 777, Pöstyéne 2006, Tatra-Füreden 1471, Trencsén-Töplíczen 1913 és Varasd-Töplíczen 2926 furdövendég.

A höség pusztításai Észak-Amerikában. Az idei nyár rendkívül forrósga nagy csapásokkal sújtotta az Egyesült-Államokat, mig végre e hó 12-én beköszöntött a vára várt esö, s Észak-Amerika megszabadult a nap kegyetlen ostroma alól.

Michigan állam szenvedett talán legtöbbet, s az Egyesült Államok által kiküldött segélyosztó bizottság jelentései iszonyon esetekek sorolnak föl. A szalmává aszott füvet a forrósga meggyújtotta, s a lángok az öszfennyadt levelü fák száraz ágaiha kapva, oly óriás terjedelmű erdőégetést okoztak, hogy számos tanya és telep lakói családjaikkal, házaikkal, öszijsükkel, istállókikkal elöszórtáak lettek az öket körülöfözö és menekülést lehetetlené tevö lángtengernek. Egyik kerületben 4—600 főre teszük a megégett emberek számát. Attól félnek, hogy a nagy tömegü, félig megégett állati maradványok, a melyeknek büze mértöfödökre érezhető, járványos betegséget fog előidézni. — Saratogában a delejtti abban az irányban maradt meg, a melybe helyezték, a nélkül, hogy észak felé fordult volna. Massachusettsben egy délbén éjjeli sötétség állott be, a nélkül, hogy felbök lettek volna az égboltzaton. E sötétség oly teljes volt, hogy se olvasni, se látni nem lehetett. Minden isko-

Cs. k. kizáról. szab. ujonnan javított RUGANYOS SERVKÖTŐK.

A legjobb találmány a Bogand amerikai tudor után ujonnan javított ruganyos servkötő Politzertől, ép úgy urak, valamint nők és gyermekek számára. rugónkívül, tiszta gummatól...

Politzertől Budapesten, Deák-Ferenccs utca.

A szenvedő emberiségnek!

Kérem jelen hirdetésem a többnyire semmitmondó és haszontalan feladásokkal föl nem cserélni; a mit ajánlok, az szilárd és semmiféle javes szer. Számos kísérlet után sikerült oly készítményt előállítani, mely minden követelménynek megfelel, és kitűnő sikerrel alkalmazatik a tüdő, mell és légzési szervek betegségeinek minden fokozatában...

Stenner Frigyes, Brassóban (Erdély).

Cs. kir. kizáról. szabadalm. cipőgyár.

Több kiállításon érdemremmel kitüntetve.



Temesváry Mór cipőgyára

Budapest, király-utca 1. sz. b. Országlelé hely. Nagyban és kiesiben. Holtyek számára. Urak számára.

DUPUY N. mag-edzője.

Nincs többé búzaüszök. A közlegő vetés idejére bátor vagyok ismét felhívni a figyelmet mag-edzőre (páczoló); mely megbízható és eszathatlan hatással bír a búdás üszök ellen...

Figyelemre méltó!

Eskór (Epilepsie), görcs- és idegbetegek, és mindazok, kik e bajok iránt érdeklődnek, az azok ellen biztos segélyt keresnek, szereznek meg bizalommal a röp ratort dr. Boas specialistától...

Parlaghy, München, 39 Bayerstr.

IGÉRVÉNYEK

Bécsváros állami sorsjegyeire: 300-os földhitelesorsjegyekre, huzás október hó 1-jén Főnyeremény frt 200,000 frt csak 2 1/2 frt és 50 kr bély.

LÖRY J. bank és váltóüzlete Budapest, hatvani utca 17. szám.

Magyar állami sorsjegy

10. jótékony sorsjátékra. Főnyeremény 70.000 frt. Huzás 1. évi december 5-én. 5 darabra 1 sorsjegy ingyen. Ara egy sorsjegynek 2 forint.

A „Magyar Mercor” pénzügyi folyóirat és húzási lapnak tulajdonosa és kiadója.

Fontos távol, rövid és gyenge látóknak!

A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett: SOLOMONSON N. H. látszerész, Budapest, váci-utca 12. szám. 6440

Vadászat kedvelőinek.

Jó minőségű belső kétsóvű Lefauchaux-egyver valódi Ruban-csővel 25, 28, 30 fr. Damasc-csővel 35, 40, 50, 55 fr. Kétsóvű Lancaster-egyver valódi Ruban-csővel 35, 40, 45, 50 fr. Damasc-csővel 55, 60, 70, 75 fr. Csovs-egyver 6, 50, 7, 50, kétsóvű kapszis-egyver 12, 50, 16, 18, 20 fr. Egyadó Lefauchaux kerti egyver fűk száma 35 fr. Werneri voncsóvű kétsóvű folyós egyver nagy vadakra 32 fr.

Magyar jón izü és minden korak vehetik. Egy kísérlet megfogja erősíteni szavaian elszágát. Egy dobozzal, mely 10 egész 15 napra elégőséges, 6 frtért o. é., készpénz vagy utánvét mellett szállit az oroszlan-gyógyészár.

Thedo tanár szakállhagymája.

legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növéseinek eszközésére.

Számtalanon vannak, még legugrasabb rangú férfiak között is, kik szép szakállukat csupán a szemek köszönhetik. E szer a szakállt hirtelen gyorsan növeszt, úgy hogy általa már 12 óra fűnk is a lezróvidebb idő alatt teljes szakállhagymává válik...

Tökéletes végladás nyári cikkekben.

A nagyon előrehaladt nyári idény miatt, még raktáron lévő gyári cikkekben Potom áron tudodok. Vidéki rendelmények azonnal és legpontosabban eszközöltetnek! Pénzeket kérem utalványval beküldeni, miután zárt levélben tettemen több a póstadij!

KERTÉSZ TÓDOR BUDAPEST, Dorottya-utca 1. A szepseg egyik fő feltétele a szep arczbör. Még a k. vésőbb szep alkotás arca is elbájoztos, ha annak bőre kifogástalan. A legszabályosabb szepseg pedig csak akkor lesz kellemes méltányolva, ha a bőr és annak színe nem nékélkülöz a tisztaságot, fényt és fiatal idéséget. Számtalan hölgy elvesz 1. minden igényét a szepeségre, ha arczbörét kifogástalan látja. Hogy tehát az szep és idétlenesség maradjon a későbbi szepeségre, használjuk a számos tekintélyt eszek között P. edlich tanár Londonban. Raspi tanár, dr. Jungler, dr. Raudnitz, stb. általa ut. 4 év óta százezereket sikerrel használt Len-giel-féle nyír balzsamot. Eszen kedvelt szepülteszer a hirtelen kezdődés, szepelődés vagy egyéb okoknál fogva tönkre tett arczbör, sőt a hirtelen szet roncalt bőrszerkezetet is teljesen helyreállítja. A fonyadt az ras bőrt újra állíthatja és simává teszi, s annak kedves színezetét köleszönöz, s leginkább korosabb urak és hölgyek által győlemben vesző hogy Dr. Lengiel nyírbalzsamán kívül nem létezik jobb és megbízhatóbb szer a bőr fenntartás és szepítésére, mindazok számára, a kik kísérletet tettek vele. Egy korból frt 1 50 - Fő letét Magyarországi számára: Török János, gyógyszerárban, Budapest, király-utca 12. Pozsonyban: Pistry Mihály, Mihálykapu. Temesvárott: Tarcay Istvánnal, Zagrábbb: Mittelbach Zeigm. gyógyszer. 6250



VASÁRNAPI UJSÁG

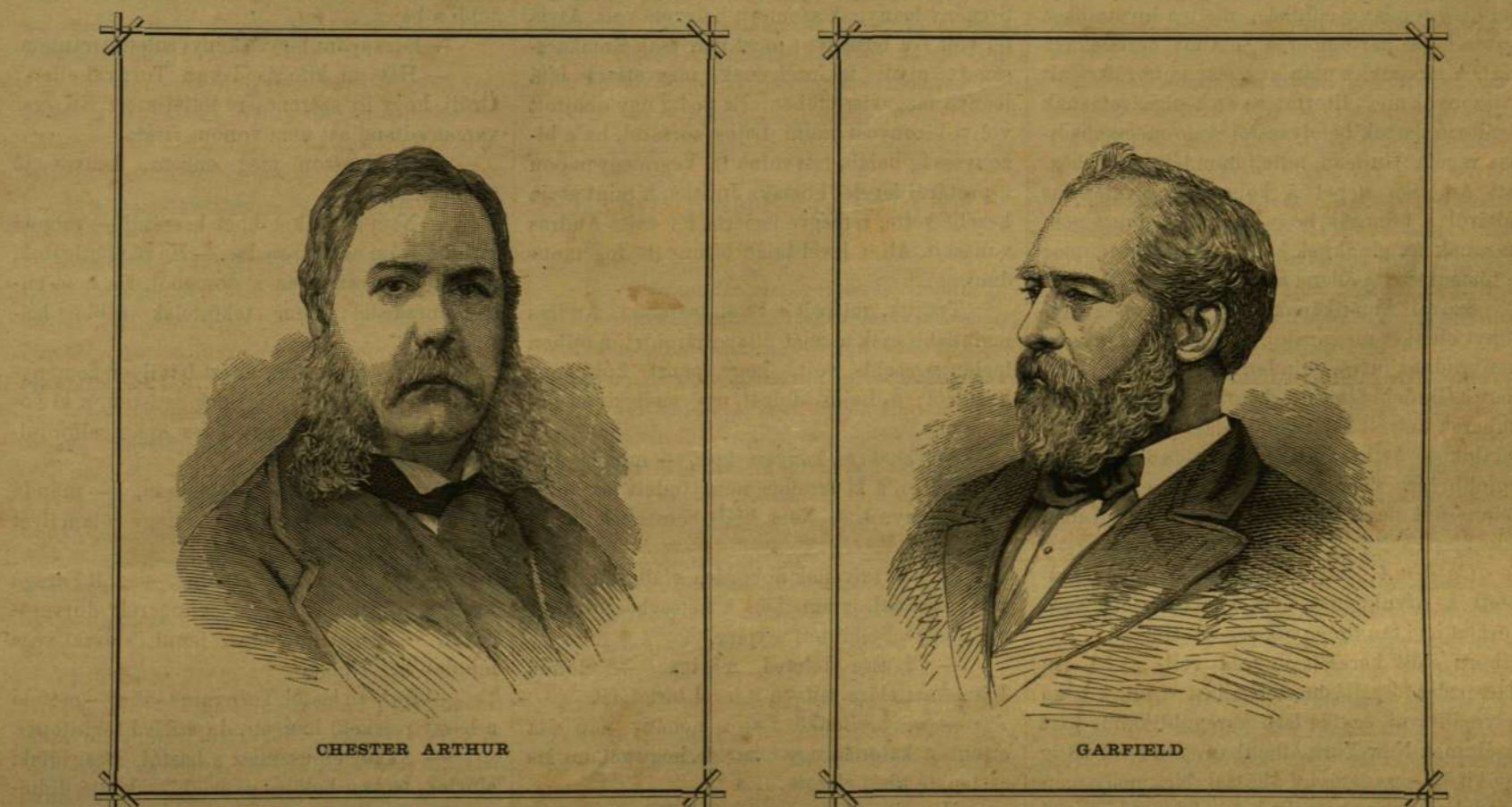
BUDAPEST, SZEPTEMBER 25. XXVIII. évfolyam.

GARFIELD ÉS ARTHUR.

Két hónapi nehéz, kinos tusa után végre mégis a halál lett a győzelem. Garfield, az Egyesült-államok huszadik elnöke, kiszivett. Ő volt a második, ki orgyilkos kez által szenvedett el; csak hogy mig Lincoln azonnal kiölté életét Both golyója, Garfieldnak két hónapnál tovább tartott haldoklása.

ketten, mint honuk szabadságának vértanúi gyilkos golyótól veszték el, s mind a ketten szorgalom, tehetség, erély és besületesség által végdöttek föl az amerikai társadalom legalantasabb rétegeiből a legmagasabb állásra, melyet az uj világ embernek nyujthat.

Garfield is nagyon szegény földmives embereknek volt kora árvaságra jutott gyermeke, kinek már zsenge ifjúságában nehéz munkát kelle végeznie a nyomorult kenyérért. Volt napszámos, volt öszvérhajcsár, volt révész. De a nyomor nem bírta kioltani keblében a nagyrabontból itéli meg s feladatává teszi az öröklött bajok orvoslását, az államéletből kiirtását annak az erkölcsi aláülyedésnek és hivatalvársáknak, mely kivált Grant elnök alatt élte virágkorát.



veszteté, kinek jövőendő működéséhez jogosan kötöttek annyi szép reményt. Hisz az igaz, hogy az államfő megöletése egy szabad államban, minő az észak-amerikai köztársaság, nem okoz oly zavart, fölfordulást, mint az uralkodó egy despotikus országban; de tagadhatatlan, hogy Garfield elvesztését még ott, abban az államban is meg fogja érezni az az ügy, melynek az elhunyt elnök oly bátor zászlóhordozója volt: az igazságosság, a besületesség a közéletben.

törő szikrát. Vasszorgalommal pótolta neveltetése hiányait s lön tanító, ügyvéd, szülőországának szenátora, majd katona és hadvezér, aztán tagja a kongresszusnak; vezére a republikánus pártnak és végre a köztársaság elnöke. Mesebe illő egy életpálya, a hihetlenséggel határos, s hogy minden valószínűségét elveszítte, nem is volna egyebre szükség, mint színhelyét tenni át Európába.

Garfield elnök választatása a republikánus párt azon árnyalatának jelenté győzedelmét, mely az állam céljait eszményibb szempontból itéli meg s feladatává teszi az öröklött bajok orvoslását, az államéletből kiirtását annak az erkölcsi aláülyedésnek és hivatalvársáknak, mely kivált Grant elnök alatt élte virágkorát.